

Qurucusu:
Adil Minbaşiyev

Gündəlik hüquq qəzeti

Qəzet 1990-cı ilin
iyulundan çıxır

№ 41 (5873) 17 aprel 2021-ci il

Qiyməti 30 qəpik

Pirşağıda təməlqoyma mərasimi

Bax: səh-2

Azərbaycan kinosu
Eldar Quliyevsiz qaldı.
Xalq artisti dünən Haqq-a
qovuşdu. O, Azərbaycan
kinosunda və
xalqın yaddaşında ya-
şayacaq.
Allah rəhmət eləsin!

Baş Prokurorluq KIV-də yayılan məlumatla bağlı təkzib verdi

Bəzi kütləvi informasiya vasitələrində və-
təndəş Kamal Kamilovun Binəqədi rayon
Polis İdarəsinin sabiq
müstəntiqi Tural Aslanova rüşvət verməsi
barədə müraciətinin
prokurorluq orqanları tə-
rəfindən araşdırılmaması barədə məlumatlar yayılmışdır.

Baş Prokurorluğun Mətbuat Xidmətindən Adalet.az-a bu
məlumat təkzib olunmaqla bildirilir ki, Kamal Kamilovun
qeyd edilən müraciəti üzrə Bakı şəhəri, Binəqədi rayon proku-
rorluğu tərəfindən araşdırma aparılmış və müraciətdə göstəri-
lən xüsusatlar öz təsdiqini tapmadıqdan 04 iyul 2020-ci il tarixdə cinayət işinin başlanmasıın rədd edilməsi haqqında qə-
rar qəbul edilmişdir. Həmin qərar barədə Kamal Kamilov mə-
lumatlandırılmaqla ona qərardan şikayət vermək hüquqları
izah edilmişdir.

Bununla yanaşı bildirilir ki, Kamil Kamilovun oğlu İsmət
Kamilovun təqsirləndirildiyi cinayət işi Bakı Ağır Cinayətlər
Məhkəməsinə göndərilmiş və məhkəmə tərəfindən ittihəm
hökümü çıxarılmışdır.

Milli Məclisin növbəti iclasının vaxtı məlum oldu

Milli Məclisin yaz
sessiyasının növbəti
plenar iclasının
vaxtı məlum olub.

Adalet.az-in məlumatına görə, parla-
mentin növbəti plenar iclasının aprelin
23-də keçirilməsi
nəzərdə tutulur.

Puškov: Bayden 2009-da Rusiyani diz çökdürmək istəyirdi

ABŞ Rusiyani qaranlıq vədlərlə razı salmaq
istəyir. Bunu rusiyali senator Aleksey Puşkov
deyib.

"Xatırladıram ki, 2009-cu ildə vitse-prezident
olan Bayden Moskva ilə yeni əlaqələrin mənasını
Rusiyani ABŞ-in maraqlarına tabe etdirmek və hət-
ta dizi üstə çökdürmək kimi təsəvvür edirdi. Alın-
madı. O zaman Liviya, Suriya, Soçi-2014 kampaniya-
yası, Ukrayna, soyuq müharibə başladı. Bayden
dəyişməyib", - deyə o bildirib.

"Toni Adamsı "Qəbələ"yə gətirdilər, heç altılığa düşə bilmədilər"

Bax: səh.15

Sahibə Qafarova:

"MDB PA əməkdaşlığın inkişafı
üçün mühüm alətə çevrilib"

"Bu yaz sessiyasının
səmərəli, konstruktiv
keçəcəyinə şübhə et-
mədiyimi bildirmək is-
tərdim. MDB Parla-
mentlərə Assambleyasının fəaliyyəti dövründə üzv ölkələrin
parlamentləri bu quru-
mun intəhasız imkanla-
ra malik olduğunu sü-
buta yetirib. Bu assab-
leyanın nüfuzlu beynəlxalq təşkilata, dövlətlər arasında
əməkdaşlığın inkişafında mühüm alətə çevriləməsi se-
vindiricidir".

Adalet.az xəber verir ki, bu barədə Milli Məclisin sədri
Sahibə Qafarova MDB PA-nın Sankt-Peterburq şəhərindəki
52-ci iclasında bildirib. MDB PA-nı regional və beynəlxalq siyasetə dair başlıca məsələlərlə bağlı müzakirə və
əməkdaşlığın əlverişli platforması kimi dəyərləndirən Milli Məclis sədri deyib: "Bu gün dünyada parlamentlərin, parlament diplomatiyasının rolü danılmazdır. MDB PA da parlamentlər arasında iki və çoxtərəfli əməkdaşlığın inkişafı üçün nadir platformadır. Üzv dövlətlər arasında MDB PA çörçivəsində hərtərəfli tərəfdəşliğin gücləndirilməsi istiqamətində qarşılıqlı fealiyyəti bundan sonra da hərtərəfli inkişaf etməklə ali qanunçuluq qurumları arasında əlaqələrin genişlənməsinə töhfə verəcək". Avrasiya Qadın Forumu təşəbbüsünün əhəmiyyətini vurgulayan S.Qafarova bunulla sülhün və təhlükəsizliyin gücləndirilməsində qadımların artan rolunun bir daha ortaya çıxdığını diqqətə çatdırıb.

XİN Paşinyana şeirlə cavab verdi: "Diz çökəcək qarşıda"

Azərbaycanın
Xarici İşlər Na-
zirliyi (XİN) Er-
mənistanın baş na-
ziri Nikol Paşin-
yanın parlamen-
tdə səsləndirdiyi
fikirlərə müna-
sibət bildirib.

XİN-in Mə-
buat xidməti ida-
rəsində Adalet.az-a verilən məlumatə görə, aprelin 14-
də Ermənistan parlamentində çıxış edən baş nazir Nikol
Paşinyanın növbəti sərsəmləmələri ilə diqqət çəkməyə
çalışıb:

"N.Paşinyanın söylədiyi heç bir fikir şərh olunmağa
belə layiq deyil.

Ağır məğlubiyyətdən nötəc çıxarmayan baş nazir
Paşinyana elə onun istinad etdiyi şeir dili ilə izah etmək
istərdik. Hüseyin Cavidin dediyi kimi:

Yurdumuzu ciyənəyən
Saygısız hər kim olsa.
İnan ki, çox sürmədən,
Diz çökəcək qarşıda".

GÜNLÜK LƏTİFƏSİ

Cərrah narkozdan ayılmış xəstəyə deyir:

- Əməliyyat uğurla başa çatdı.

Xəstə:

- Cox sağlam olun, həkim! Amma mən bura kranti düzəlt-
məyə gəlməmişdim.

Pirşağıda təməlqoyma mərasimi

Aprelin 16-da Bakının Pirşağı qəsəbəsində yenidən-qurma tədbirlərinə start verilib və təmir-bərpa işlərinin təməli qoyulub.

Adalət.az xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva tədbirdə iştirak ediblər.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyevin göstərişinə əsasən, 2019-cu ildən Bakı şəhərinin və Abşeron rayonunun qəsəbələrində xüsusi abadlaşdırma işlərinə başlanılıb. Balaxanı qəsəbəsinin timsalında uğurlu təcrübənin şahidi olmuşdur. Bibiheybət, Novxanı, Əmircan, Ramana qəsəbələrində də bu proses davam edir. Artıq Pirşağı da mahiyyətə qədim, formaca yeni simasını qazanacaq. Həyata keçirilən tədbirlərin əsas məqsədi buradakı insanların daha yaxşı şəraitdə yaşaması, özlərini daha rahat hiss etmələridir. Pirşağı tarixən iqlim terapiyası üçün elverişli zona hesab olunub. Yekunda ekoloji vəziyyətin də yaxşılaşdırılması hədəf kimi qarşıya qoyulub.

Qəsəbədə abadlıq işləri həm mövcud binalar üzərində, həm də açıq məkanlarda aparılacaq. Mərkəzi hissədə məscidi qarşısında Şərq bağılıq ənənələrinə uyğun parkın salınması nəzərdə tutulur. Ənənəvi "Çar-bağ" (Cahar-bağ) prinsipi ilə salınacaq parkın mərkəzində su hövzəsi yerləşdirilib və ondan dörd istiqamətdə yollar ayrırlar.

Pirşağıda abadlaşdırma işləri meşğulluğun təminatına da müsbət təsir göstərir. Prosesdə iştirak edənlərin böyük yüksəkliklər mehz yerli sakinlərdən ibarətdir. Yeni siması ilə post-pandemiya dövründə cəlbedici turizm məkanlarından birinə əvviləyi hədəfləyən Pirşağıda tələbata uyğun məhsulların istehsalı da istisna edilmir.

Abadlaşdırma zamanı tarixi abidələrin bərpası və aşkarlanması əsas məqsədlərdəndir. Pirşağıda bu mənada bərpakonservasiya olunacaq abidələrdən biri Hacı Şahverdi hamamıdır. Yerli əhalisi onu "Qum hamamı" kimi tanır.

Prezident İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva Hacı Şahverdi hamamı ilə tanış olublar.

Dövlətimizin başçısı və birinci vitse-prezident qəsəbədə ağaç əkiblər. Prezident İlham Əliyev Pirşağı qəsəbəsində yenidən-qurma və təmir-bərpa işlərinin təməlini qoyub. Bu il Mərdəkan, Buzovna və Maştağa qəsəbələrinin də bu prosesdə qoşulacağı gözlənilir.

Sonra dövlətimizin başçısı və xanımı qəsəbə ilə tanış olublar.

Bakı şəhərinin və Abşeron rayonunun qəsəbələrində həyata keçirilən bu layihələr həm tarixilik, həm də mövcud reallıqlar baxımından xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. İlk növbədə, yerli memarlıq məktəbinin əsləbləri və özünəməxsus rəng çalarları yenidən canlandırılır və gələcək nəsillərə ötürülür. Post-mühərbi və mövcud pandemiya reallığından baxdıqda isə iqtisadi gücümüzün böyük dərəcədə artdığı, hətta qlobal çağırışlara rəğmən, heç bir sosial layihənin ixtisas olunmadığı aydın görünür.

Prezident İƏT ilə imzalanmış memorandumu təsdiqlədi

Prezident İlham Əliyev "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi ilə İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının İsləm Ölkələri üçün Statistik, İqtisadi və Sosial Tədqiqat və Təlim Mərkəzi arasında statistika sahəsində əməkdaşlıq haqqında" Anlaşma Memorandumunun təsdiqi edilməsi barədə fərman imzalayıb.

Fərmana əsasən, Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi Anlaşma Memorandumunun qüvvəye minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurların yerine yetirildiyi barədə İsləm Əməkdaşlıq Təşkilatına bildiriş göndərcək.

Qeyd edək ki, Anlaşma Memorandumu 2020-ci il dekabrın 24-də Bakı şəhərində və 2021-ci il fevralın 11-də Ankara şəhərində imzalanıb.

"REVANS NİYYƏTLƏRİ ERMƏNİSTANIN SONU DEMƏKDİR"

20-ci əsrin sonlarında, SSRİ-nin dağılması ərefəsində vəziyyətdən istifadə edərək, havadarlarının köməkliyi ilə torpaqlarımızın 20 faizini işgal edən Ermənistan, otuz ilə yaxın münaqişənin dinc yolla həll olunmasına hər vasitə ilə mane olurdu. Beynəlxalq hüquq çərçivəsində qəbul edilmiş ərazilərimizin danişqılar vasitəsi ilə, dinc yolla geri qaytarılması üçün çalışsaq da, erməni tərəfi qərbədəki havadarlarının dəstəyi ilə status-kvotu saxlamağa cəhd edirdi.

Ermənistanın başında duran cinayətkar dəstə, eyni zamanda "yeni ərazilər" iddiası ilə tez-tez texribatlar töretməkdən belə çəkinmirdi.

13 aprel tarixində ADA Universitetində keçirilən "Cənubi Qafqaza yeni baxış: münaqişədən sonra inkişaf və əməkdaşlıq" adlı beynəlxalq konfransda bu barede çıxış edən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev bildirdi ki, "Ermənistan münaqişənin həllini istəməyib. Əraziləri azad etdikdən sonra gördüklərimiz göstərir ki, münaqişənin həllinin olmaması üçün hər şeyi edirdilər. Onlar nəhəng istehkamları, müdafiə xətlərini tikməklə, milyonlarla dollarlıq vəsait cəlb etməklə bu əraziləri həmişəlik işğaldə saxlamaq istəylər". Rəsmi İrevanın hərbi cinayətkar olduğunu vurğulayan Prezident: "Ermənistan Birinci Qarabağ müharibəsində də müharibə cinayətləri töredib. Lakin o vaxt informasiya mühitini fərqli idi. Vəhşiliklərə və barbarlıqla bağlı çoxlu faktlar sənədləşdirilməyib və sənədləşdirilsə belə, bu, beynəlxalq ictimaiyyətə çatmayıb. Beləliklə, onlar o zaman bir çox müharibə cinayətlərini gizlədə bilidilər" - deyə qeyd edərək, işğal altında qalan torpaqlarımızın azad olunması üçün Müzəffər Ordumuzun qələbə ilə başa çatdırıldığı 44 günlük Vətən Müharibəsi zamanı ermənilərin töretdiyi cinayətlərdən de danişib.

"Mühərbi zamanı beynəlxalq ictimaiyyət bir daha erməni barbarlığının şahidi olub. Gəncə şəhərinə ballistik rakətlərin atılması barbarlığın aydın göstəricisidir. Çünkü həmin ballistik rakətin hədəfi var idi. Yaşayış komplekslərinin vurulması təsadüfi deyildi. Bu, gecə vaxtı insanların yatdığı zaman hədəfənmiş hücküm idi. Bu, bir dəfə olmadı, bir neçə dəfə baş verdi. Mülki əhaliyə qarşı töredilmiş cinayətlər erməni siyasetinin xisətindən xəbər verir. Ermənilər günahsız mülki insanları yandırırdılar, öldürürdülər. Bir çox kəndlər erməni barbarlığının qurbanı olub. İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı onlar beynəlxalq ictimaiyyətin gözü qarşısında bi-

zim şəhər və kəndlərimizi ballistik rakətlərə bombalayıblar, hər gün artilleriya atəşinə tutublar. Tərtər balaca şəhərdir, ora 16 min bomba atılıb, onlar hətta qəbiristanlıqdə olan mərasimə də bomba atıblar. Onlar Bərdəni bombalayıblar. Onlar Naftalanı bomba ataraq beş nəfərlik ailəni qətl yetiriblər".

Qəhrəman əsgərlərimizin qarşısında tab gətirməyərək, demək olar ki, bütün hərbi texnikasını və coxsayılı canlı qüvvəsini itirə-

Azərbaycan xalqının Qələbəsi dövlətimizin iqtisadi, siyasi gücünün, eləcə də beynəlxalq mövqelərinin artmasının məntiqi nəticəsidir. Qarabağ mövzusu həmişə ölkənin bütün gündəliklərində olub. Bütün beynəlxalq tədbirlərde Dağlıq Qarabağ məsəlesi hər zaman prioritət olub.

Rəsmi İrevan elə biliirdi ki, bizimlə 1992-ci ildəki döyüşü aparacaqlar. Lakin Azərbaycan fərqlidir, xalq fərqlidir, cəmiyyət fərqlidir. Inkişaf üçün Azərbaycan daxilində, eləcə də sərhədlərən kənarada stabilliyyət ehtiyac var. Bizim əsas narahatçılığımızdan biri risklərlə bağlıdır və onları minimallaşdırmaq üçün addımlar atacağıq. Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatında götürdüyü öhdəliklər böyük uğurdur. Bizim regionda əməkdaşlıq yaratmağı-

mız beynəlxalq uğurumuzdur. Buraya Türkiye-İran, Gürcüstan-Türkiyə, Rusiya-İran üçtərəfli əməkdaşlığı daxildir. Bu, stabilliyyət töhfədir.

Əlbəttə ki, Ermənistan tərifindən revanş cəhdləri riskləri sıfir olmalıdır. Azərbaycanın bütün məsələlərdə konstruktiv mövqə sərgilədiyini və beynəlxalq hüququn tərefdarı olduğunu vurğulayan Prezident İlham Əliyev bir daha məsələnin siyasi yolla həllinin tərifində olduğunu göstərdi.

"ATƏT-in Minsk qrupu regionda dinc həyatın nizamlanması üzrə öz təkliflərini hazırlanıb. Elə sahələr var ki, onlar orada münaqişədən sonrakı vəziyyətə təsir göstərməkdə rol oynaya bilərlər. Əməkdaşlıq körpülərinin yaradılması üçün konstruktiv mövqə sərgilənməlidir. Azərbaycanlılar və ermənilərin qarşılıqlı əlaqəsi istəkdən və siyasetçilərin müdrikliyindən asılıdır. Burada və İrvanda körpülər qurmaq üçün feal olmaliyiq. Ermənistan tərəfi ilə sülh razılaşmasının mümkünlüyü barədə biz qarşı tərefdən hər hansı mesaj almamışq. Hazırda Ermənistan Azərbaycana qarşı aqressiv münasibəti aradan qaldıra biləcək durumda deyil. Ermənistan müxalifəti panikadadır. Azərbaycananafobiya, Türkofobiya əvvəllər də olduğunu kimən böyük məsələdir".

Ölkəmiz həmişə konstruktiv mövqədə olub. Münaqişənin həlli yollarının tapılması zaman maraqlı olmuşuq, çünkü biz münaqişədən əziyyət çəkən tərəfik.

Hazırladı:
Rüstəm Hacıyev

rek məglubiyyətini etiraf edərək kapitulyasiya edən Ermənistanın revanşist qüvvələri, yenə də işgalçi niyyətlərini gizlətmirlər. Artıq demək olar ki, hərbi gücü qalmayan Ermənistanın bu cür axmaq çağrışları gülünc görünür.

Çıxışında bu məsəleyə də toxunan Prezident İlham Əliyev bildirdi ki, "Rəsmi İrevanın revanş niyyətləri Ermənistan dövlətçiliyinin sonu deməkdir. Ermənistan ordusunun Rusiya ilə birlikdə modernləşdirilməsi planları suallar doğurur. Hər hansı revanş niyyətinin qarşısı sərt şəkildə alınacaq. Ermənistan ordusu yoxdur, mənəvi cəhətdən sarsılıb. Biz münaqişədən sonrakı mərhələ barədə danışmadan əvvəl başa düşməliyik ki, bu ərazilər otuz ildər işğal altındadır. Biz xatirələri, ailə üzvlərini itirən insanların və həmin ərazilərdə fundamental yaşamaq hüququ olan insanların bu hüquqdan məhrum edilməsini yaddaşlardan silə bilmərik.

Gənc nəsil tarixi həqiqətləri bilməlidir. Azərbaycan tarixini silmək istəyənlər belə öyrədilər ki, guya onlar qəhrəmandırlar, əslində isə cinayətkardırlar.

Azərbaycanlıları qətlə yetirən, soyqırımı törədən Şəumyan və digərləri. Biz istəyirik ki, gənc nəsil Zəngəzurun tarixi Azərbaycan ərazisi olmasını bilsin. Zəngəzur 1920-ci ildə, 101 il bundan önce Ermənistan'a verilib. Ondan əvvəl bu ərazi bizə məxsus idi. XX əsrin əvvəllerindəki xəritəyə baxmaq kifayətdir. Orada Sevan yoxdur, orada Göyçə var".

Ruhuma qovuşduğum Ağdam

Ağdama getmişdim. 1993-cü ilin 22 iyulunda tərk etdiyim Ağdam. Özümə getmişdim, iliyime getmişdim, uşaqlığımı getmişdim, Seyid Lazım Ağanın cəddinə getmişdim, daşımıza, kəsəyimizə getmişdim, havasına, mehinə, getmişdim. Ruhuma

za, kolumuza toxunub. Məhv edib, dağıdır yurdumu.

Yolumuza davam edirik. Bir az irəliləyəndən sonra döñürük sola - Əşref Əliyev küçəsinə. Elə dənən kimi solda maşın atraksiyonu var idi. Evdən 1 manat alan kimi qəçirdiq ora. Sür ki sürə-

anam Ağdami ağlayır. Qalılaşım iki anamın ortasında. Bilmirəm anamı ağlayım, ya anamı ağladım. O an anamla birləşib anamızı ağladıq.

"İmarət" lə üzbeüz axı bizim məhəllə ididi. Bir tərəfi Natavan küçəsi, bir tərəfi S.S.Axundov, bir tərəfi 20 Yanvar küçəsi, bir tərəfi de M.F. Axundov. Kvartal tamam xarabalıqdı. Bütün Ağdam kimi. Heç bir rəssamin çəkə bilməyəcəyi ən qorxulu əsər. Heç bir rejissorun çəkə bilməyəcəyi ən qorxulu film. Heç bir kəsin çəkə bilməyəcəyi ən ağır dərd. Donmuşam.

Avtobus tərpənir. Çörək müzeyinin yanından keçirik. Bulvardan əsər əlamət yoxdu. 30 hektar ərazisi olan Mədəniyyət və İstirahət parkını məhv ediblər. Püstənin kitab mağazasını görmədim. Bütün uşaqlıq xatirələrim kimi onu da

diblər. Daşımızdan qorxubalar. Başlarına tökülcəyindən. Kimin ki evi Ağdamin aq daşından olub, onu söküb daşıyıblar. Misli görünməmiş vəhşilik. Bu vəhşiliyi qələmə almaqda acizəm. Bunu ancaq görmək lazımdı. Dünyanın ən böyük vəhşilik əsəridi Ağdam.

Ordan gedirəm məktəbimizə. S. Bayramov adına 1 nömrəli şəhər məktəbinə. Hani müəllimlərim? Hani müəllimlərimiz? Hani sinif yoldaşlarım? Hardasınız? Axı biz sevgi ilə yaşayırıq. Axı biz sevgi ilə böyüyürük. Axı biz sevgi öyrədirdilər. Bəs bu vəhşilik həyatımıza, ömrümüzə niyə yazıldı?

Qayıdırıam mərkəzə. Ağdam Cümə məscidinin qarşısına. Özümə yer tapa bilmirəm. Vaxt az, ziyarət böyük.

Ağac aparmışdım Ağdam. Tez abadlaşmağını istəyirdim Ağdamin. Məsci-

getmişdim. 4 yolu keçən kimi tapdım ruhumu. Heç içinizə ruhunuz girib? Vücutumu hiss etmirdim. Ruhum necə rahatlıq vermişdə hiss etmirdim vücutumu. 42 yaşdan qayıtmışdım 12 yaşa.

Qərvənd yolu ilə getdik Ağdam. Düşmənin saysız hesabsız hiylələri sağımızı solumuzu "bəzəmişdi". Düşmən bizdən necə qorxmuş?! Nə qədər tələ qurmuş imiş bize?!

Düşmən Baş Qərvənd kəndi və onunla sərhəd olan digər kəndlərimizi viran edib.

İlk dayanacağımız Uzundərə oldu. İlahi, ciyərim ne qədər hava tuturmuş?! İçim ne qədər böyük imiş?! Bakı-

sən. Elə sürüyüblər ki, izi tozu da qalmayıb.

Bir az gedəndən sonra döndük sağa. Doğrusu mən elə bildim ki, döndüyümüz küçə M.F. Axundov küçəsidir. Çünkü şəhərimiz elə böyük idi ki, bu tezliklə 20 Yanvar küçəsinə çata bilməzdik. Amma bu 28 ildə Ağdam düşmən elə bir "toy" tutub ki, (acı da olsa yazmağa məcburam) sanki şəhər bürüşüb, yiğisib, cılızlaşib, alını qırışlar tutub, beli bükülüb. O üzdən küçəni səhv salmışam.

Mənim səhv saldığını kückə ilə irəlilədik. Birdən qarşında bizi müşayiət edən avtomobil sola döndü. Bir aralığa girdi. Avtobusumuz burra girə bilmədi və dayandıq.

məhv edib düşmən. Gəlib çıxırıq Şəhidlər Xiyabanına. Vəhşilik. İnsan beyni nə qədər iyrənc olarmış. Artıq düşməni düşmən adlandırma biləmirəm. Amma bir ad da tapa bilmirəm onlara. Burdakı mənzərə öldürür məni. Meyidlərimizi çıxardıqları qəbirin içində girirəm. Artıq ölmüşəm mən. Canlı şəhədəm.

Üz tuturuq Qaracı qəbiristanlığına. Adı var, yeri var qəbirlerimiz isə yox. Düşmən qəbirimizdən qorxurmuş. Keçə bilmirmişlər qəbirlerimizin yanından. Vahimələnmişlər. O üzdən məhv ediblər qəbirstanlığımızı. Allah cəzənizi versin!

Qayıdırıq şəhər mərkəzini.

Fürsetim var. Artıq ağdamlıyam. Ağdamlı ruhum oyanıb. Ağdam variantı edib aradan çıxıram. Özümü verirəm məhəlləmizə. İlahi, o boyda M.F. Axundov küçəsinə nə güne salıblar?! Kanalizasiya xətlərini çıxardıb küçəni ciòğr ediblər. Evinizi, dayılarının evini, xaləmin evini, qonşularımızın evini yerlə bir ediblər. Kimin ki evi çay daşlarından olub, sökməyiblər. Partla-

din bir küncündə qazıram torpağı. Torpaq sevinir. Mənə kömək edir. Açıq sinəsinə. Bir alma ağacı əkirem torpağıma. Ruhum sakitleşir. Əkib sulayan kimi qalxıram məscidin minarəsinə. Bütün Ağdamı görürəm. Ağdam da məni görür. Ordan hər eve, hər küçəye qonmaq istəyirəm. Hər daşımızi əzizləmək isteyirəm.

Aşağıdan çağrırlar - "Nicat, gel!". Səfər çərcivəsindən qaçmaq olmaz. Yola davam. Üz tuturuq Şahbulaq qalasına. Musəvi küçəsi ilə. Seyidli Qiyaslı yolu ilə.

Burda sevinirəm. Qala qala kimi qalıb. Ağdamda olanda getmemişdim Şahbulaq. Birinci səfər idi görürüm. Necə möhtəşəmdir!?

Təxminən 30 metrliyində bulaq var. iç ki içəsen. Bax indi böyüyürəm. O bulaq suyu məni böyür. Bütün vücutum sakitleşir. Axan göz yaşının yərini Şahbulaqın suyu doldurur. Day ağlamayacam. Gözümüzdən Şahbulaqın suyunun axmasına izn verməm.

Nicat Novruzoğlu

da cılızlaşib yumağa dönəməmiş. Çəkdim Ağdamın havasını ciyərlərimə. Nəfəsi alırdım, amma buraxmaq istəmirdim. O dərəyə endikcə insan nə qədər ucalarmış, nə qədər hissəyatlanırmış, yaza bilmirəm.

Növbəti dayanacağımız Uşaq Xəstəxanasının qarşısı oldu. Ağdamın girəcəyi. Kanalın üstü. Ağdamın bu başından o başınan uzaqdan 7, 5 kilometrlik ikitərifli, ortası park olan yoldan əsər əlamət yoxdu. Düşmən hər daşımıza, hər kəsəyimizə, hər yolumuza, ağacımı-

Birdən avtobusdan səs geldi "İmarət". Səslənənlər ağdamlıları idil. Məndən yaşca böyük ağdamlıları. "İmarət" i tanımadım. Axı "İmarət" elə imarət boyda idi?! Qaçdım "İmarət" in qucağına. Anamın qucağında bəlkə 1-2 aylığında elə ağlamışdım. Həm özümü ağladım, həm də ki "İmarət" i.

Ana qucağından anama zeng vururam - "Ağdamadayam". "Hə lap yaxşı"- deyir anam. Sonra sakitcə və ürkək səsə soruşur - "Nətəri di Ağdam?". "Ağdamı dağıdılar, ana" - deyən kimi

Çavuşoğluun yunan həmkarına dərs verməsi yunan mediasını qəzəbləndirdi

Türkiyənin xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu və dünən Ankaranı ziyarət edən Yunanistan xarici işlər naziri Nikos Dendiasın Prezident Kompleksi Sərgi Salonunda təşkil etdiyi ortaq mətbuat konfransı gündəmə bomba kimi düşüb.

Səmimi bir atmosferdə başlayan və hər iki nazirin də bir-birlərinə adlarıyla və "dostum" deyərək müraciət etdiyi mətbuat konfransı Çavuşoğluun "pozitiv bir mühitdə keçirilməsini arzu edirik" deyərək danışma hüququnu Dendiasa verdikdən sonra istiqaməti dəyişdirib.

Dendias Türkiyəni Yunanistanın suveren hüquqlarının pozulmasında günahlandıraraq "Türkiyə həm Egey dənizində, həm də Şərqi Aralıq dənizində beynəlxalq dəniz hüququnun tələblərini pozur. Amma əgər Türkiyə Yunanistanın suverenliyini pozmağa davam edərsə, bizim ittihamlarımız təkrar gündəmə gələcək" -deyə bildirib.

M.Çavuşoğlu bütün bu ittihamlara etiraz edərək deyib ki, Türkiyənin Şərqi Aralıq dənizində və Egey dənizində kontinental şelf sərhədləri BMT-nin dəniz konvensiyasının normaları ilə müəyyən olunub: "Beynəlxalq hüquqdan bəhs edirsiniz, amma siz kontinental şelf, hava sahəsi və adaların silahsızlaşdırılmasında beynəlxalq hüquq pozursunuz".

Migrantlar məsələsilə bağlı M.Çavuşoğlu deyib ki, Türkiyə bu mövzuda nə Yunanistan, nə də Avropa İttifaqından sui-istifadə edib: "Biz bu məsələdə hər zaman humanist davrandıq. Amma sizin 4 ildə 80 min qaçqını geri qaytarıǵınızın, Türkiyə üzərindən geri qayıtmayanları da necə dənizə atdırığınızın şahidiyik. Məlumdur ki, siz mətbuatın önündə ölkənizə mesaj vermək məqsədilə Türkiyəni ittiham edirsiniz".

Yunanıstanda yaşayan türkləri N.Dendiasın "müsəlman azlıq" adlandırmamasına da M.Çavuşoğlu sərt reaksiya verib: "Türkiyədə yaşayan ortodoksal azlıq biz yunan qəbul edir, amma sizin Yunanıstanda yaşayan türklərə "müsəlman azlıq" deməniz, onların türkülüyünü danmanız nə humanizm prinsiplərinə, nə də beynəlxalq hüquqa uyğundur".

M.Çavuşoğlu bildirib ki, Yunanıstan bu cür texribatlardan uzaq durmasa, iki ölkə arasındaki problemlərin həlli baş tutmaz: "Bu gərginliyi siz davam etdirsiniz, biz də davam etdirməyə məcburuz. Amma bütün bumlara baxmayaraq, Türkiyə olaraq biz yenə də dialoqun tərəfindəyik".

Xarici işlər naziri Çavuşoğluun Dendiasa bu cür dərs kecməsini həzm edə bilməyən yunan mətbati "Çavuşoğluun qəzəblə partlaması Türkiyənin təcavüzkarlığının və Ankaranın Yunan suveren hüquqlarını qəbələ etmək cəhdinin bir nümunəsidir" kimi manşetlərinə çıxarıblar.

MEHRİBAN

Ermənistan-Azərbaycan, ərazilərin işğaldan azad olunması haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Nº 41 (2222) 17 aprel 2021-ci il

Baş veren bütün siyasi proseslərə rəgmən tarixi faktlar həmişə öz mahiyyət və məzmununu saxlayır. Yeni tarixə köçmüş, tarixi-ləşmiş bütün hadisələr, ya-zılmış fikir və təəssüratlar istənilən zaman kəsiyində bir fakt olaraq özünü bürüze verir və bu fakt da tarixin ifadəcisinə çevrilir. Onun danışan dili, göstərilən üzü olur. Bu mənada Azərbaycan-Ermənistan problemi öz tarixiliyini artıq dilə, ağıza köçürülmüş, necə deyərlər, tirajlanmışdı. Yeni baş

lunun fikirlərini çatdırırdım. O zaman hələ İlham Heydəroğlu prezident deyildi. Söhbətlərimiz zamanı o məne demişdi ki, biz Dağlıq Qarabağı yenidən qurmağa, hətta Ermənistana da kömək etməyə hazırlıq.

Bu şərtlə ki, məsələ sülh yolu ilə həll olunsun. Çox təəssüf ki, mənim dəfələrlə Ermənistan rəhbərliyinə çatdırıdığım bu fikrə onlar əhəmiyyət vermədilər. Və nəticədə Azərbaycan Prezidentinin iradəsi və Azərbaycan Ordusunun rəşadəti problemi həll

sülh yolu ilə həll olunması da-ha doğru seçim olar. Amma bütün hallarda Ermənistan tərəfi bilməlidir ki, biz Azərbaycan torpaqlarının hesabına ikinci erməni dövlətinin yaradılmasına imkan vermeyəcəyik".

İqtibas kimi göstərdiyim hər iki fikrə istinad edərək de-mək olar ki, tarixi faktın təqdi-mati bu fikirlərdə öz eksini ta-pıb.

Yeni həm Belorusiya preziden-ti öz çıxışında, həm də Azərbaycan prezidenti öz fi-kirlərile beynəlxalq aləmə çat-

GERÇƏYİ GÖRMƏK İSTƏMƏSƏLƏR DƏ, O GERÇƏKLİK VAR

veren bütün hadisələrin kö-kündə nəyin durduğu gün işığı kimi bəlli. Amma...

Bəli, 30 ilə yaxın davam edən işğal siyasetinə 44 gün-lük Böyük Vətən Müharibəmiz son qoydu. Torpaqlarının 20 faizdən artıq işğal olunmuş, bir milyona yaxın qaçqın, köç-künə olan Azərbaycan adlı məmləkət həmin 30 ilə yaxın müddət ərzində daha çox bir məqsədə istinad edirdi. Bu-nun da adı beynəlxalq hüquq-du. Xalqımız və iqtidarımız bütün gücünü bir araya qoya-raq danışqlar vasitəsi, yəni sülh yoluyla işğal olunmuş torpaqların geri qaytarılmasına üstünlük verirdi. Hətta bu günlərdə ölkəmizə səfər etmiş Belorusiya Respublikasının prezidenti Aleksandr Lukašenko media üçün keçirilən konfransda bir faktın üstünü açdı. Belorusiya prezidenti vurğuladı ki, "mən bir neçə dəfə görüşlərimizdə Ermənistən tərəfinə İlham Heydəroğlu

etdi. Bu gün Azərbaycan özünün milli arzusunu böyük uğurla yerinə yetirib. Bu istiqamətdə, yəni Azərbaycan öz milli arzusuna çatmaq yolunda böyük addım atıb".

Belorusiya prezidentinin söylədiyi və artıq dünya icti-maiyyətinin də xəbərdar oldu-ğu bu faktın özü də bir daha göstərir ki, Azərbaycan preziden-ti cənab İlham Əliyev ke-çirdiyi bütün görüşlərdə, işt-i-rakçısı olduğu beynəlxalq konfranslarda, xarici səfərlə-rində, yüksək səviyyəli qo-naqları qəbul edəndə belə ölkəmizin ən böyük problemi olan Qarabağ probleminin həlli yolunda sülh variantına üstünlük verdiyini birmənalı şəkildə söyləyib. Təbii ki, ölkə rəhbəri sülh variantını se-cərən onu da vurğulayıb ki,

"Azərbaycan xalqının sebri hüdüdsuz deyil. Biz sadəce olaraq, mühərribə yolunun sonuncu seçim olduğunu bilir və düşünürük ki, problemin

çox təəssüf ki, hər zaman olduğu kimi, ermənipərest

güclər, onların havadarları ye-ne tarixi fakta laqeydlik gös-tərməklə yanaşı, həm də özlə-rini görməməzliyə, bilməməz-liyə vururlar.

Cəhd edirlər ki, bu məsələni yenidən gündəmə getirsin-lər. Hətta Minsk qrupunun həmsədrleri iki gün önce bə-yanatla çıxış ediblər. Vaxtsız "xorzun banı"na bənzəyən bu bəyanat əsl həqiqətdə Minsk qrupunun iç üzünü yenə də açıb göstərir.

Onların ikili standartları və ermənipərest mövqeyi bu bə-yanatın da əsas xəttini təşkil edir.

Maraqlı və təəssüf doğuran məqamlardan biri budur ki, həmin bəyanatı imzalayan rusiyalı həmsədr öz imzasıyla Rusiya prezidenti Vladimir Putinin 10 noyabr 2020-ci il-də imzaladığı "Üçtərəflı" bə-yanata arxadan zərbə vurur.

Bir az da açıq desəm, Rusiya prezidenti Azərbaycanın zə-fərini də, ərazi bütövlüyünü də, eləcə de Dağlıq Qarabağın bir qurum olaraq aradan götürüldüğünü qəbul etdiyini öz imzasıyla təsdiqləyib. Və Azərbaycan prezidenti də xə-

rici jurnalistlərini suallarını cavablandırarkən söyləyib ki, "Artıq Dağlıq Qarabağın sta-tusu səhəbətli bitib, bu məsələ tarixin arxivine atılıbdı". Belə olan halda görəsən Minsk qrupu yenidən bitmiş, başa çatmış, necə deyərlər, səndü-rülmüş ocaqda niyə qor axtarır, niyə onu yenidən alovlan-dırmaq istəyir? Bu da cavabı bəlli olan bir sualdı. Cavabın ən yumuşaq variantı həmsə-drərin bölgəyə turist səfəri, gəzmək, yeyib-içmək və ermənilərə havadarlıq etməkdir. Lakin unutmaq lazımdır ki, səbrin sonu olduğu kimi, üç turistin, yəni həmsədrin qullu-ğunda dayanmağın da sonu var. Və o sonda Azərbaycan prezidenti həmsədrleri so-nuncu dəfə qəbul edəndə bit-di. Həmin qəbulda Azərbay-can prezidenti vurğuladı ki,

"biz siz dəvət etməmişik. Mənə dedilər ki, siz gəlmisi-niz, görüşmək isteyirsiniz. Mən də dedim gəlsinlər, görü-şək".

Az-çox siyasi etikası və an-

layışı olan hər kəs Azərbay-

can Prezidentinin birbaşa

söylədiyi bu sözlərdən sonra

bilməliydi ki, Minsk qrupunun

Dağlıq Qarabağ probleminin çözümü ilə meşğul olmaq missiyası artıq başa çatdı. Ar-tıq onların missiyası kimi era-sı da bitdi. Deməli, bu qurum başqa qaynar nöqtələrdə özü-nə turist səfərləri təşkil etmek üçün yer axtarmalıdır.

Bütün bu söylədiklərimiz-dən ortaya çıxan konkret nəticə ondan ibarətdir ki, bu gün Azərbaycanın haqq işi-ni kölgə salmaq istəyən ki-fayət qədər güclər, maraqlı dairələr var. Təbii ki, burada siyasi maraqlarla yanaşı, iq-tisadi maraqlar da danil-mazdır. Görünür, Azərbayca-nın güclənməsi həmin ma-raqlı dairələrin siyasetini alt-üst edir. Çünkü həm re-gionda, həm dünyada Azər-baycan Prezidentinin və Azərbaycan dövlətinin ar-tan nüfuzu, söz sahibi olma-sı onların yuxusuna haram qatır. Amma bütün siyasi təxribatlara, ölkəmiz əleyhi-nə aparılan kampaniyalara baxmayaraq, Azərbaycan hər gün daha da güclənir və daha qüdrətli olur. Ona gör ki, dünyanın qəbul etdiyi Prezidentimiz, onun ətrafin-da birləşmiş xalqımız və Müzəffər Ordumuz var. Hərb tarixində yeni səhifə açan bu Ordunun daha bö-yük qələbələri hələ öndədi. Elə bu qələbələrin qorxusu inidən düşməni yuxusuz qoyub.

Əbülfət MƏDƏTOĞLU

ƏDALƏT •

17 aprel 2021-ci il

Azərbaycan bəstəkarı, pedaqoji elmlər doktoru, professor, Prezident təqaüdçüsü, Rusiya Pedaqoji və Sosial Elmlər Akademiyasının akademiki, Azərbaycan Respublikasının əməkdar incəsənət xadimi, Azərbaycan SSR əməkdar müəllimi Oktay Rəcəbov ADALET.AZ saytına müsahibə verib...

- Oktay bəy, 80 yaşınıza bu yaxınlarda qədəm qoydunuz. Təbrik edirik. Necədir, özünüüzü necə hiss edirsiz? İslərinizi, sənətinizi nəzərə alsaq, deyə bilərik ki, bu yaşa boşuna gəlib çatmamışınız. Amma 80 yaşdan geriyə baxanda sizin üçün həyat necə görsənir?

- Vallah, həyatda o qədər çətinliklər görmüşəm ki, açığı, bu yaşa gəlib çatmaq asan başa gəlməyib. Çalışmışam ki, həmişə xalqım üçün nələrsə edim, yaxşı işlər görüm. Gördüyümdə də düşünürəm. Hər şey göz qabağındaır. Amma çətinliklər təbiidir. Problemlər təbiidir ki, çox olub. Amma hamisinin öhtesindən gəmişəm, indi də olanda gəlməyə çalışıram. Yəqin ki, yenə gələ biləcəm...

Amma görmək istədiyim bəzi işlərdə narazılığım var. Belə deyim. Atatürk haqqında opera yazdım, göndərdim lazımi yerə, onu da göndərdilər Mədəniyyət Nazirliyinə. Mənə cavab gəldi ki, Atatürk aktual mövzu deyil. İndi mənə deyin, həqiqətənmi Atatürk aktual mövzu? Yaxşı, Atatürk aktual deyilsə, onda nə aktualdır? Hələ yaxşı ki, bu aktual məsələni ensiklopediya çıxanda demədilər. Ötən il mənim ha-

lər. Bu qədər tez olacağına inanımağım gəlmirdi çünki. Şəhərin mərkəzində 3 otaqlı ev verildi. Bu, Prezidentimizin mənə olan diqqətidir, bir də var müraciət edirsən ki, məsələn, opera yazmışam, səhnəyə qoymaq lazımdır, 50 cür söz deyirlər. Mənim nara-zılıqlarım belə şeylərədir. Sənət üçün. Yoxsa, özüm barədə hər şey yaxşıdır.

- Adətən müəyyən dövrən sonra yaradıcı adamlarda tü-kənmə prosesi gedir. Həc sizdə belə bir şey olub-mu? Tükəndiyiniz hiss eləmisi-nizmi?

- Xeyr. Hiss etməmişəm. Dayanma dövrü olur, amma tükənmək başqa bir şeydir. Mən bu yaşimdada hər gün yazıram. Kitablar müəllifiyəm. Bir

dir. Yoxsa, bayğılıq daha çox aratacaq, xalqın zövqü aşağı düşəcək, burda da inkişafdan heç bir söz gedə bilməz. Bu gün bir az bu var. Telekanallarda səslənən mahnilara baxın, duzsuz, bayğı. Belə olmaz axı.

- Gənc bəstəkarlardan xüsusi ilə bəyəndiyiniz varmı?

- Yeno deyirəm, istedadlı gənclər çoxdur. Bir-iki nəfor olsa, konkret ad çəkərdim, amma çoxdu, istedadlı xalqıq biz, di gəl, dediyim kimi, diqqət məsələsi lazımdır. Bu adamları küsdürmək olmaz. Sevdiyim bəstəkarlar çoxdur, amma mən istəyərəm ki, onların hamisini görsünlər, itib-batmasın onlar...

- "Qafqazın Kabalevskisi"... Sizi həm də belə adlandırrıllar. Bəzən sənət adamlarını başqa bir sənət adamına oxşadılanda xoşları gölmir. Siz necə, narahat deyilsiz ki?

- Kabalevski mənim sonuncu müəllimim olub. Mənim həyatımda onun xüsusi rolü var.

Qafqazın Kabalevskisi Oktay Cəfərov ilə müsahibə...

- Çətinliklər deyəndə konkret olaraq nəyi nəzərdə tutursunuz? Sənətlə bağlı, yoxsa ümumi mösiət məsələləri?

- Hamısı var. Hərəndə düşüñürəm ki, axı, belə olmalı deyildi, niyə belə oldu, necə belə oldu? Amma ümumi götürsək, həyatdan narazılığım yoxdur, öz heyatından heç yoxdur. Demək olar, hər şeyim var. Prezidentimizdən çox razıyam. O gün baxıram, al-dığım titullar, elmi adlar, dərcələr, ordenlər gəlib çıxıb 11-ə. Bunlar elə belə alınmayıb. Ağır zəhmətin noticosidir. Mənə durduq yerdə heç vaxt, heç kim heç nə bağışlamayıb. Nə qazanmışsama, gördüyüüm işlərə görə olub. Bircə Xalq Artisti adı verildiyək ki, kiçik narazılığım bundandır. Mən iki xarici ölkənin akademikiyəm. Məndən başqa belə bir adam yoxdur ölkədə. Tək bəstəkar yox, eyni zamanda elm adamı kimi də fealiyyət göstərirəm. Bunlarla da fəxr edirəm.

- Dövlət tərəfindən daim dəstəyiniz olub, bəs, xalq tərəfindən necə, o sevgini hiss edirsinizmi həmişə? İncikliyiniz olubmu heç?

- Belə deyim. Mən hansısa işimin unudulduğunu görməmişəm, daim diqqət olub. Cizgi filminə qədər var, çəkilib. Bəstələr, operalar, filmlərə yazdığını musiqilər, elmi yazıları, kitabları da-ha nələr-nələr... Gördüyüüm işlərin hamısına şah əsər kimi yanaşmışam, hamısı da sevilib. Ona görə konkret bir ad çəkmək çətinidir..

- "Anam Azərbaycan", "Nəğmələr", "Necə unudum səni?", "Zəfəran", "Daha nə istəyirsən" kimi mahnılarınız dillər əzbəridir. Yəni, digərlərinə nisbətən. Həc düşünsəniz, filan bəstəniz daha yaxşıdır, daha gözəldir, amma o bir qədər məşhur deyil...

- Məsələn, 22 filmə musiqi yazmışam, 400-dən çox bəstə. Ən birinci "Faytonçu" mahnısından tutmuş, ən sonuncuya qədər, bu günə qədər nə yazmışsama, şükrə Allaha, hamısı xalq tərəfindən qəbul olunub, sevilib. Hətta tək Azərbaycanda yox, Türkiyədə, İranda vəs başqa ölkələrdə,

qımda çıxıb. 680 səhifəlik. Görüyüm nə qədər işlər, musiqi ilə bağlı vəs çox şey var. Mənim bütün narazılığım işlərimə əl qoymağə çalışan bəzi adamlardandır. Şükür ki, Prezidentimiz ağılli, sadələr bir insandır. Kaş onda olan xalq sevgisinin, bacarığın heç olmasa, 5 faizi ətrafında olan bəzi adamlarda olardı. O kitabı da az çoxludur. Cəmi 300 tiraj. Xalqım üçün etmişəm, isteyirəm, qalsın, məndən sonra bu işlər ya-

şasın.

- İncəsənət Gimnaziyasının yaradıcısınız. İzlədiyiniz dövrə ölkəmizdə ilk dəfə olaraq uşaqlar üçün opera studiyası və kinostudiya yaradılıb. Orada uşaqlar, məktəblilər opera və operetta janrında olan əsərlər-də aktyor, rejissor və operator kimi çıxış edərək qısametrajlı filmlər çəkilib.

- 400-dən çox mahnınız müğənnilər və uşaq xor kollektivləri tərəfindən çox maraqla ifa olunur. 20-dək filmə musiqi bəstələmisiniz. Beş simfoni, üç opera, iki operetta, kantata, instrumental konsertlər, digər janrda əsərlər yazmışınız. Saymaqla bitmir. Bitmişin də. Həzirdə necə, yaza, bəsələyə bilirsinizmi? Yeni işlərinizi görəcəyikmi?

- Əlbəttə. Davam edəcəm, edirəm. Allah verdiyi ömrə nədirse, dayanmaq fikrim yoxdur. Mən bununla yaşayram, ele bu yaşada bu cür gəlib çatmışam. Allah mənə hər şey verib, çox şükür. 2018-ci il idi, evdə xanımlar mənə dedi ki, bu qədər iş görmüsən, uşaqların, nəvələrin sayı artıb, amma ev balaca, yaşamaq çətinləşir. Oturub, qızımla Prezidentə məktub yazdıq. Cəmi 3 gün keçdi üstündən, gördüm zəng gəldi, təbrik elədilər. Mən də yeni bir iş üzərində işleyirdim, handan hana anladım ki, evə görə zəng edib-

Onunla tanışlığımı çox şadam və belə bir şeydən də qətiyyən nara-zı olmaram, hətta sevinirəm. O cür bir adama bənzədilmək, müqayisə olunmaq çox xoşdur. Axi, o balaca adam deyil ki. Mən onun gördüyü işləri öz vətənim üçün eləmişəm, o özü də bunları gəlib götürüb.

Bir dəfə "Komsomol mükafatı laureati" almışdım. Özü də, Tofiq Quliyevlə birlikdə. Zəng elədim, Kabalevskiyə dedim ki, yaxşı olar ki, sabah Bakıya geləsiniz. İşlər görürük, yanımızda, yanında bir adam olmayı yaxşıdır. Bu cür bir səhbətimiz oldu. Dedi, mən sabah Astanada olmalyam. Danişdigimiz bitdi, üstündən bir saat keçəndən sonra zəng elədi, dedi, Aktay, mən sabah Bakıda olacam. Aktay deyirdi elə mənə. Astana işini ləğv edib, başqa bir söz deyib ora. Deyəsən, xəstə olduğunu demişdi. Mənə görə gəldi bura. İşlərlə tanış oldu yenidən. O cür böyük adamın belə mənə bu cür diqqəti təbii ki, sevindirici haldır. Həmin vaxtada da orda maraqlı bir şey olmuşdur. Qəzədə şəklimiz çıxmışdı Kabalevski ilə. Göndəriblər Astanaya, siyasi büroya deyiblər ki, bəs, Kabalevski Bakıdadır, sizi aldadıb. Ondan bunu soruşublar, o da deyib ki, Bakıda çox istedadlı bir gənc böyük işlər görüb, mən onun arxasında dayanmaq istəyirəm. Ona görə belə bir qərar aldım ki, Bakıya gedim. Bu sözüne görə ona heç nə deməyiblər... İndi belə fədakar adam tapmaq da çətin məsələdir.

- Oktay bəy, ad gününü bir daha təbrik edir, müsahibə üçün də təşəkkür edirik.

- Cox sağ olun, diqqətiniz üçün mən təşəkkür edirəm.

Səhbətləşdi;
Orxan Saffari

SEVİNC GÖZ YAŞLARI

... Heç özüm də bilmirəm ni-yə tez-tez qəzetimizin çıxdığı ilk nömrə yadına düşür. Bəlkə də ona görə yadına düşür ki, o ilk nömrəni çapa hazırlayan və oxucuya çatdırıyan jurnalist dostlarının bir neçəsi artıq hə-yatda yoxdur. Yeni onlar Allahın dərgahına qovuşublar. Bu dostları yadına salanda 1990-ci il iyulun 26-sı gələr durur gö-zümün qabağında. Həm də gö-zümün qabağında gəlib duran o ilk nömrəni buraxan və onun sevincini yaşıyan dostlarımızdı: o dostlarımız Aqil Abbası, Nazim Ağamirovdu, Babek Yusifoğlu, rəhmətlik Lətif Süleymanlı, Rəşid Hüseynovdu, Daşdəmir Əjdəroğlu, professor Məhəmmədəli Mustafadı, Aydın Ağazadədi.

... Və biz o ilk nömrəni Aqil Abbasın işlədiyi "Sovet kəndi" qəzetinin dəhlizində hazırlamışq. Yerimiz də yox idi ki, yazıları bir yer yığaq, cəmləşdirək və mətbəyə göndərək. Aqil Abbasın bir otağı vardı, orda da bütün məsələlər həll olunurdı. Bir neçə gün çalışsaq da qəzet ləngiyirdi. Elə deyir-dilər ki, bu gün çap olunacaq, sabah çıxacaq. Sözün açığı belə bir hüquq qəzetinin, özü də demokratik bir mətbuatın işq üzü görməsi çoxlarını na-rahat edirdi. Və hətta badalaq atıldılar ki, qəzetin nəşri ge-ciksin. Amma Adil Minbaşiyev və Aqil Abbasın çox böyük mücadiləsi, mübarizəsi nəticə-sində qəzetimizin ilk nömrəsi çapdan çıxdı...

Onun sevincini, onun fərə-hini yaşamaq bilirsınız ne de-mək id? İlk nömrəmiz çıxanda Aqil Abbas başda olmaqla adını və soyadını yuxarıda çəkdi-yim əməkdaşlarımızın hamısı sevinc göz yaşlarını o qəzətə qatmışdır. Çünkü o qəzətin ilk nömrəsində bizim hər biri-mizin ürək çırıntı, sevinci, axtarışı və ən nehayət, zəhməti vardi. O vaxt indiki kimi tex-nologiya yox idi. Yeni qəzet nəşriyyatın "qaryacı" sexi de-yilən yerində çapa hazırlanırdı. Və çox vaxt da Aqil Abbas həm metronpajlıq eləyirdi, həm sahifelərə yığılmış mate-rialları düzürdü və bəzən də metronpajın işində xoş gel-meyib sehfəni dağıdır və yenidən özü əliyle materialları o sehfəyə yığırı. Biliyinə qə-dər əli mazuta batırı. Amma o mazut sanki onun üçün mazut iyi deyil, gül iyi idi. Rəşid Hü-seynovun, Daşdəmir Əjdəroğ-lunun əlleri də hər nömrəni hazırlayanda mazuta batırı. Amma onlar da o mazutun et-rindən, iyindən qətiyyən dik-sinməzdi. Və onlar da o mazu-tun iyinə, qoxusuna gül ətri ki-mi baxardı.

Qəzetimizi mətbəədə hazırlayan və metronpajlıq eləyən Nizami Şabanoğluydu. O həm "qaryacı" sexdə linotipdə ma-terialları yığır, həm də qəzətin

səhifəsini qururdu. Düzdür, məsul katibimiz, mənim əmioğlu dediyim Rəşid Hüsey-nov çox istedadlı qəzetçi və publisist idi. Eyni zamanda, onun köməkcisi Daşdəmir Əjdəroğlu da qəzet işini çox yax-şı biliirdi. Ancaq bir də görür-dün ki, səhifələr Aqil Abbasın xoşuna gəlmirdi, mətbəyə gələndə qəzətə baxıb narazı qalırdı və Nizami Şabanoğlunu gözləmədən elə özü sehfəni sökürdü. Çünkü onu gözləmə-ye heç vaxt sabrı çatmirdi. Ta o vaxtı sakitləşirdi ki, sehfəni qurandan sonra hər şey xoş-na gələrdi. Bax, onda biləyə qədər mazuta batmış əllərini silmədən yeyin addımlarla sexdən uzalaşardı. Və biz də onun qırımıni hiss eləyib arxa-sında gedərdik.

Bir də görürdün ki, əlləri mazutlu Aqil müəllim yemek-xanaya girərdi, əsəbi halda sabun axtarardı, əlini yuyub süfrə arxasında əyləşərdi. Heç vaxt tək çörək yeməzdi. Uşaqların hamısını başına yığar və hətta metronpaj Nizami Şabanoğlunu da çörək yeməyə də-vət edərdi. Bax, bizim hər nömrəmiz bele bir mücadilə və mübarizəyle işq üzü göründü.

... O dövrde heç bir qəzətin yaza bilmədiyi, tənqid etməyə çəsarət etmədiyi vəzifəli şəxs-ləri Aqil Abbas və "Ədalət" tənqid edirdi. Və çoxları da ona çalışdı ki, adı qəzətin sə-hifəsine düşməsin. Hansı vəzifəli şəxsin adı qəzətdə iki-üç dəfə dərc olunurdusa, bir də görürdün ki, həmin adamı iş-dən çıxarıblar. Nə isə... Mən heç də öz qəhrəmanlığımızdan danışmaq istəmirdəm. Amma ilk nömrənin sevinci heç vaxt 31 il keçsə də yadımdan çıxmır. Bəlkə də bizim çoxumuz ömrümüzdə elə sevinməmiş-dik. İlk nömrənin sevincini ya-saya-yaşaya bir-birimizi qu-caqlayıb öpür və təbrik eləyir-dik.

Həmin günü Aqil Abbas bi-zim hamımızı Məmməd Arazın yaşıdagı binanın altındaki "Gülnarə" kafesinə apardı. Və "Gülnarə" kafesində adını çək-diym o dostlarımızın hamısı bir süfrə arxasında əyləşdi. Səhv eləmirəmsə, bizdən sa-vayı Aqil Abbasın bir neçə şair dostu və o cümlədən Zakir Fəxri də ordayı. Heç bilmirdik sevincimizdən, fərəhəmizdən və bizim qəlbimizi riqqətə getirən bu ilk nömrənin işq üzü görməsindən necə qürurla-naq. Hər halda, ilk nömrə çıxmışdı və respublikada da böyük eks-səda yaratmışdı. "Ədalət" adlı qəzətin çapı və oxucuya görüşü həm də ziya-li təbəqəni, millətini və xalqını sevən insanları daha çox se-vindirirdi. Çünkü onlar heç har-da deyə bilmədiyi, yaza bilmə-diyi fikirləri və düşüncələri "Ədalət"də yazırıllar. Amma bu yazılar xalqın, oxuların

zövqünü oxşasa da, xoşuna gəlsə də, yuxarı dairələrin na-razılığına səbəb olurdu. Hətta ən yüksək səviyyədə belə tən-qidi yazılarımız yaxşı qarşılı-anmaz, bize "çox sağlam" əvəzinə tepki göstərərlər. Hətta bu tənqid yazılara görə, dəfələrlə Aqil Abbas Hüquqşunaslar İttifaqına çağrılmış və ona xə-bərdarlıq edilmiş, töhmət ve-rilmişdi. Aqil müəllim də belə şeyləri qətiyyən saya salmaz, növbəti nömrədə ondan daha kəskin yazılar verərdi...

İndi baxıram bu 31 ildə qə-zetimizdə o qədər istedadlı adamlar gəlib-gediblər ki, say-maqla qurtarmaq olmaz. Amma ələləri var yadda qalıblar, qəzətdə öz sözlərini, imzalarını tanıdıblar. Həm qəzetimizi, həm də imzalarını oxoculara sevdirməyi bacarıblar. Mən demirəm ki, bizim qəzətdə iş-leyən yazarların hamısı iste-dadlı olub. Amma görünən odur ki, kim əziyyət çekibsa, arayıb-axtarıbsa, tər tökübsə, təbii ki, o yazarlar da qəzetimi-zin 31 illik tarixində yadda qalıblar. Təbii ki, həmin dövrün qəzətlərini vərəqləyən hər bir oxucu ürəyi istədiyi yazını ax-tarib tapa bilər.

Məni ən çox kədərləndirən müxtəlif dövrlərdə qəzetimizdə çalışıb özünün izini qoyan və oxucunun yadında qalan dünyasını dəyişmiş yazarları-mızdı. Və tez-tez də bir dost olaraq mən onları gücüm çat-diğι qədər xatırlayıb yada salıram. Bir daha yadına dünyası-nı dəyişmiş dostlarım düşür. O dostlarım ki, qəzetimizdə imzaları oxucular tərəfindən çox böyük maraqla axtarılır. Kimdi onlar: Əliyusif Məmmə-dov, Nəriman Səttaroglu, Mir-mayıł Cəbraylov, Yusif Misi-roğlu, Oqtay Salamov, Pərviz Əliyev, Vaqif Əliyev, Çingiz Ələkbərzadə, Səxavət Məmmə-dov, Surxay Əlibəyli, Lətif Süleymanlı, Yusif İsmayıł. Al-lah hamısının ruhunu şad eləsin! Kimlərinə adı yadımdan çıxıbsa, ruhları məni bağışla-sın. Çünkü mən bu yazının öncədən yox, elə bilgisayarına bir-başa diqətə eləyirəm. Özü də bu cür dostları xatırlayanda istər-istəməz qəher məni boğur, kövrəlirəm və gözlərim yaşa-rır. Çünkü onların hər biriylə mən çörək kəsmişəm, dostluq eləmişəm, xeyirdə-şərdə bir yerde olmuşuq. Bəzilərinin övladlarıyla görüşəndə istər-istəməz kövrəlirəm. Məsələn, rəhmətlik Çingiz müəllimin oğlu Vüqarla görüşəndə ha ista-yırəm ki, kövrəldiyimi, gözü-mün dolduğu ona bildirməyim, amma özümdən asılı ol-mayaraq, səsimin tonu dəyişir və qəher məni boğur. İndi şü-kür Allaha, Çingiz müəllimin iki oğlu yol polisində zabit ki-mi fəaliyyət göstərir. Elə mən də onlara baxıb qürur duyur və sevinirəm. Mən həm də

dünyasını dəyişmiş dostları-min ətrini, qoxusunu onların övladlarından alıram. Yazım bir az qəmlı notlar üstündə kök-lənsə də, qoy dostlarımın ruhu və oxucu meni bağışlaşın!..

... Bir neçə gün bundan əvvəl vaxtilə qəzetimizdə işləmiş və imzaları tanınmış üç dos-tum - Asif Taliboğlu, Lətif Nov-ruzov və professor Məhəmmədəli Mustafa ilə görüşdüm. Çünkü neçə vaxt idi Lətif Nov-ruzov məndən el çəkmirdi ki, bizim uşaqları yığı, bir stekan çay içək. Mənim də gücüm Asif Taliboğluna, Məhəmmədəli Mustafaya çatdı. Babek Yusifoğluna zəng eləsəm də, nədəncə telefona cavab ver-mədi. Qardaşım Babəkin mo-bil telefon çox vaxt ya bağlı olur, ya da çağırısa açmır. Bax, bilmirəm niyə? Çünkü Babek müəllim ən çox istədiyim, gü-vəndiyim saf və duru dostla-rımdan biridi. Onunla uzun müddət bir otaqda əyləşmişik. Hamıyla zarafat eləmişəm, bir-cə onuna zarafatımız olmayıb. Ən azından ona görə ki, həd-dindən çox ciddi və terbiyeli adamdı. Onun yanına bir mil-yon pul qoyarsan, on ildən sonra gəlib görərsən ki, hər şey yerindədi. Amma bizim bir əməkdaşımız vardi, onun evinə 10 kilo çay qoymuşduq, on gündən sonra geldik, gördük çay yoxdu, dedi ki, ona-buna vermişəm. Bax, belələri də var. Adını çəkmədim ona görə ki, adı çəkilməyə layiq deyil!

Lətif Novruzov həddindən çox duzlu, yumrulər adımdı. Hətta Həccə gedib. Bəzən za-ratla deyirəm ki, Novruzov, sən bu qədər zarafatçısan, çə-tin ki, kimsə səninlə bir yerde olanda darıxsın. Və bu Lətif Novruzov da bir vaxtlar "Po-noroma" qəzetində işləyirdi. Futbol üzrə Dünya çempionatı başalananda Aqil Abbas onu bizim qəzətə dəvət etdi. Lətif Novruzov futbolu Azərbay-canda çox gözəl bilən 10 jur-nalistden biridi. O, Aqil müəllime Agil müəllim deyir. Deyir-əm Novruzov, Agil müəllim yox, Aqil müəllim. O da deyir ki, sənin borcuna qalmayıb, o kişi bilər, mən bilərəm. Özü də məni Agil müəllim qəzətə tran-sfer elayib. Mən də deyirdim ki, ay Novruzov, sən Pelesən, Maradonasan, Kryuffsan, ya-xud başqa məşhur futbolcu-san ki, transfer olunasan? De-yir ki, sənin nəgine lazıim, mən beləyəm.

Mən Lətif Novruzovu həm də "itoynadan" adam kimi ta-nıyıram. Çətin ki, kimsə onu-la dilləşə bilsin. Ağzını açır, gözünü yumor, nə geldi deyir. Xüsüsən də dostumuz Məhəmmədəli Mustafa onu "fitil-ləyəndə" indi gəl bunun qabağında dur görür, necə du-rursan. Hər halda, onun gözlli-yi elə olduğu kimi görünmə-yindədi. Nə var, dilində var.

Ürəyi və qəlbə göy üzü kimi tə-mizdi. Və bu göy üzü kimi tə-miz adam yiğib bizi apardı bir kafeyə, dedi ki, şotu da özüm verəcəm. Heç kim mənim ya-nımda əlini cibinə sala bilməz. Kişi kimi dediyini də elədi. Əli-mizi cibimə salmağa qoyma-di və şotu da özü verdi. Amma maşallah, 700 qramlıq arağın çoxunu o içdi. Asif müəllim iç-mədi, Məhəmmədəli də 50-100 qram içdi, ya içmədi.

Biz orda bütün qəzetimizin əməkdaşlarını yada salıq. Dünyasını dəyişən dostları bir daha xatırladıq. Qəzətin sahibi Aqil Abbas Lətif Novruzov xü-susile xatırladı. Dedi Aqil Ab-bas olmasayıd, mən AFFA-də işə düzəlməzdəm. Aqil Abbasın və "Ədalət" qəzətinin he-sabına AFFA-nın prezidenti məni tanıdı və Fuad Musayev məni metbuat xidmətinin katibi təyin etdi. Heç vaxt nə onun, nə də Aqil Abbasın yax-şılığı yadımdan çıxan deyil. Bir fikri də deyim ki, Lətif Novru-zov da ona yaxşılıq eləyənlərin hamısına çox sədaqətlə olub və bu gün də sədaqətlidi.

Asif Taliboğlu uzun müddət qəzetimizdə baş redaktorun müavini işləyib. Hamıya can deyib, can eşidib. İstedədlə şairdi. Elə o məclisde üç gözəl şeir səsləndirdi. Lətif Novruzov özünü saxlaya bilməyib ayağı qalxaraq onun alnından öpdü. Asif Taliboğlu da borclu qalmadı. Dedi ki, səni özüm aparıb maşınla evinə qoya-cam. Ele aparıb qoyub da.

Professor Məhəmmədəli Mustafa isə Lətif Novruzova baxıb xisən-xisən güldürdü. Çünkü Lətif onunla çox dəhşətli zarafatlar eləyir və professor da bu zarafatlardan qətiyyən incimir. Deyir ki, Novruzovun hər sözü mənə bal kimi şirindi.

Biz orda qərara gəldik ki, heç olmasa dünyasını dəyişmiş qəzetçi dostlarımızın mə-zəzarlarını ziyarət eləyək. Belə qərara alıq ki, ən azı ayda bir dəfə qəzetimizdə işləmiş o ya-zarların məzarlarını ziyarət eləməyə gedək. Mayın axırında dünyasını təzeliklə dəyişmiş Lətif Süleymanlının məza-rını ziyaret etmək üçün Tovu-zun İbrahimhäcli kəndinə gedəcəyik. Çünkü onun dəfnində iştirak edə bilməmişik. Məlum şəraitlə əlaqədar olaraq heç bir yas məclisinə getmək ol-mur.

Hər halda, bu görüş bizi bir daha birləşdirəcək. Bızdən ay-ri düşənlər, Allahın dərgahına qoşuşanlarla bir daha yenidən görüşəcəyik. Həm onların ru-hu şad olacaq, həm də doğ-maları bunu eşidib sevinəcək-lər. Biz bu addımı atırıq ki, biz de olmayanda kimlərse bizi yada salsınlar!..

MƏMMƏD ARAZ - KƏŞF OLUNMAMIS POEZİYA PLANETİNİN PEYĞƏMBƏRİ

GİRİŞ

Bağda Məmməd Araz talvari altında oturub keçmişləri xəlbirləyi-rəm. Pərvanə olub əlcətnaz, ünyet-məz şairimiz Məmməd Arazın sac-dəsinə getdiyim günlər, bu balaca talvar altında oturub çay içdiyimiz çağlar, onun əlini alına söykəyib mənəli baxışlara qərq olduğu anlar yada düşür.

Məmməd Arazın "fırtına dəni-z" içimdə baş qaldırdı, qəlbimi söküdü. Bir anlığa uşaqa döndüm, gözlərimdən axan hicran yaşı üz-yimi cilovlaya bildi... Buna da şü-kür.

İçimdə baş qaldıran Məmməd Araz təlatümünün cüzi bir hissəsini yaddaşlara köçürmək arzusu ilə qə-ləmə könül verirəm...

***

Məmməd Araz 14 oktyabr 1933-cü ildə Azərbaycanın cənnət guşə-lərindən birində - Şahbuz rayonun Nurs (Nursu) kəndində İnfil kisinin ocağında dünyaya göz açıb. Körpənin adını Məmməd qoyurlar. "Qoy o böyük Allah bu məsum kör-pəni bu ada bağışlasın" - deyirlər.

İllər ötdü, Məmməd böyüdü. 1940-ci ildə Nursu kənd məktəbinin birinci sinfinə qədən qoyan Məmməd 8-ci sinfi bitirdikdən sonra kəndlərində orta məktəb olmadığından 10-cu sinfi Kəndşahbuzda bitirir.

Məmmədin dediyin görə, 9-10-cu sinifdə oxuduğu illerde Nursdan Kəndşahbuza gedəndə və bu yolla piyada kəndə qayıdanda qəlbinin dərinliklərində qeyri-adi bir hissin qayナdigini duyur. Onu heç vaxt rəhat buraxmayan bu "sirlə hiss" in kökü Allahın vəhylərinin Məmmədin qəlbini yeritdiyi şeir mayası imis.

Məmməd bu sirlə aləmdən ayrıla bilmedi. Hələ orta məktəbdə oxuduğu illerdə məktəbin divar qəze-tində ilk dəfə bahara həsr olunmuş şeridə olundu.

"O gün gecəsi olmayan və heç vaxt olmayacaq bir gün idi. O gün bütün sevinc və həyecanımı büüküb əbədi ünvana - Günəşə göndərmisəm. Hər səhər tezən Günəş üfü-qündən boylananda o günü görürəm. Mənim əvvəli sevinc, sonrası təssüsən olan günüm deyirəm, - bu qədər qatı açılmamış qayğını mənə tapşırıb, özün bir yolluq getdin, ni-yə?"

"Fəqət o ilk şeir ortada yoxdu. O eks-səda ilə getdi, qarşıda İlahi səsin səpdiyi qayalıqlar qaldı" ("Dün-yə" jurnalı, №-5, 1993-cü il).

1945-ci ildə Məmməd hələ orta məktəbdə oxuyarkən atası İnfil kisi-ni tutub Sibirə, oradan da Qazaxistana sürgün edirlər. Əsas da bu olur ki, guya onun bir sira dini təşkilat-larla əlaqəsi var. Və hətta bəziləri-ne rəhberlik edir. Əslində bu aq-yalan idi. O vaxtlar onu bir nefərin üzüne durmağa məcbur edirlər. Ancaq İnfil kisi-nin təmiz vicdanı buna yol vermir...

O, 10 ildən sonra doğma kəndinə qayıdır. Və bağıbanlıqla məşğul olur. Kəndin qənşərində 10 hektar-lıq bir meyvə bağı salır. Hər cürə meyvələr yetişdirir. İndi də bu bağı İnfil kisi-nin bağlı deyirlər.

Anası Cahan xala xanım-xatun bir qadın olub. Sinəsi xalq dastanları, laylalar və nağıllarla dolu idi.

Balaca Məmmədə nağıllardan, dastanlardan danışar, gəryalılardan,

qoşmalardan əzbərlərdər. Məmməd həmişə böyük ifixar hissi ilə deyərdi: "Mənim şeirlərimin mayası anamdan başlayıb". Məmməd o anları belə xatırlayırdı: "Rəhmətlik şeiri oxudarı, xoşuna gəlməyən-de deyərdi: - Bunda mənim südüm yoxdu". Allah sizlərə rəhmət eləsin.

Məmməd Araz 1950-ci ildə Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun coğrafiya faktületsinə daxil olur. 1951-ci ildə yazıçı İsmayıllı Şıxlının institutda təşkil etdiyi ədəbi dərnəyin məşğələlərində iştirak etməyə başlayır. 1952-ci ildə institutda xalq şairi Səməd Vurğun və xalq yazıçısı - Əli Vəliyevlə keçirilən görüşdə çıxış etmiş, dahi şairimiz Səməd Vurğun xoşuna gəlmışdı. "İnqilab və mədəniyyət" jurnalında "Yanın, işıqlarım" adlı şeri çap olunmuş və bundan sonra ədəbiyyat aləminə qədəm qoymuşdur.

1955-56-ci illərdə Şahbuz rayonunda müəllimlik etmişdir. Bu illər "Bulaq başında", "O baxışlar", "Kəklik", "Qonşu gəlin" və s. şeirlərini yazmışdır.

AÇILMAYAN SİRLƏRDƏN

Bir dəfə Məmməd Araz, həyat yoldaşı Gülxanım bacı, mən və qardaşı oğlu Qorxmaz Nursa getmişdir. Bir gün sonra Məmmədin xahişi ilə "QAZ-69" maşını ilə şair, Qorxmaz ve mən dağlara qalxdıq. Novlu bulagın başında oturub yolumuza qoyulmuş süfrəni açdıq. Şirin söhbət-ləri ilə Məmməd məni tam ovsunlaşmışdı. Əlli süfrədə olsa da, gözlerini etrafda olan təpələrdən çökmişdi.

Burda, ay qardaş, bilirsən nə qədər quzu otarmışam, deyib köksünü örtüdü. Sonra bizi çotinliklə də olsa (sürücünün adı yadından çıxıb) yurd yerinə apardı.

Məmməd maşından düşdü. Yavaşça qulağıma: sözüm var sənə - dedi. Mənə köhnə ocaq yerini, "quzu kümbəzini" göstərdi. Dağ armudu ağacının altında dayandı, əli ilə mənə qabaqdakı təpəni göstərdi. Bax, Cəfər, o məsum qızılgazın mən yazığa o təpənin dalından baxıb gözden itdiyin günleri unuda bilmirəm. Qoy bacın bilməsin. O vaxt evdən razı olmadılar. Mən də baş götürüb Bakıya getdim. "Salamat qal" şeri bu yurd yerində yaranıb.

*Bəlkə bu yerdə bir də gəlmədim,
Duman, salamat qal, dağ, salamat qal.
Dalmca su səpər yoxsa buludlar?
Leysan, salamat qal, yağ, salamat qal.*

*Qy vuran qartallar yox oldu çəndə,
Nərgizlər saralı şəhli çəməndə.
Ey qaragöz pəri, dalmca sən də,
Boylan, salamat qal, bax, salamat qal.*

HƏYATIN DAŞLI-KƏSƏKLİ, AĞRILI-ACILI YOLLARINDA

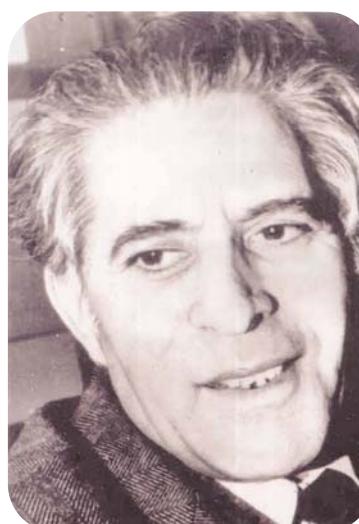
Məmməd 1957-ci ildə Azərbay-can Nazirlər Soveti yanında Baş Mətbuat İdarəsində müvəkkil vəzifəsinə işə girir. Bu illərdə Azərbay-can Yazıçılar Birliyinə üzv qəbul olunur.

1958-ci ildə ixtisasca ədəbiyyat müəllimi olan Gülxanım Fətəli qızı Məlikməmmədova ilə ailə hayatı qurur. Bundan sonra şair elə bil qadınları - "Üç oğul anası", "Sevgi neğməsi" kitabları "Azərnəş" tərəfindən çap edilir.

I hissə

1959-cu ildə ilk övladı İradə xanım dünyaya gelir. Aileyə səadət gətirən İrade xanım indi tanınmış publisist-jurnalistdir, Toğrul və Tuncay adında iki oğlu, bir qız nəvəsi var. Məmməd Araz 1959-cu ildə şair dostları Söhrab Tahir, Fikrət Qoca ilə Moskvada SSRİ Yazıçılar İttifaqı nəzdindəki ədəbiyyat kursuna daxil olur və oranı 1961-ci ildə başa vurur. Bakıya qayıtdıqdan sonra "Maarif" nəşriyyatında redaktor vəzifəsinə teyin olunur.

1963-cü ildə Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatında bədii ədəbiyyat re-

daksiyasının müdürü vəzifəsinə irəli çəkilir.

Bu illərdə "Mən səni taparam" adlı kitabı nəşr edilir.

1965-ci ildə şairə ağır itki üz verir. Dünənlər qədər istədiyi anası Cahan xanım dünyasını dəyişir. Bu ağır zərbədən sarsılan şair yazırı:

*Daha gəlməyəcək anamın səsi,
Mənə də taleyin yumruğu dəydi.
Dütü, acığına gəlir, bəzisi
Sorusur, mərhumun yaşı neçəydi?*

*- Bilmirəm... düşmüsdü saçlarına dən,
Dolaşır sualla, cavab başında.
Ana kədərini yaşımır olıçan?
Ana itirmişəm ana yaşında...*

Anasının vəfatından sonra "Al-dim məktubunu", "Anamdan yadi-gar neğmələr", "Poy Araks" (Mos-va) kitabı nəşr olunur.

1966-ci ildə ikinci qızı Şəlalə dənəyaya gəlir. Yılmaz adlı bir oğlu var.

*Öz ömrümü şum elədi öz əlim,
Yazında gül, payızında xəzəlim,
Gündoğandan günbatana mənzilim,
Bu da bəlsə bir ömürdü yaşadım.*

*Oğlun yoxdu - sonun yoxdu dedilər,
Şağın yoxdu, solun yoxdu dedilər,
Odun boyda suyun yoxdu dedilər,
Bu da bəlsə bir ömürdü yaşadım.*

Sükürlər olsun Tanrıın böyük-lüyənə ki, hələ sağlığında 3 oğul nəvən dünyaya geldi. Onlar Vətənə layiqli övladları kimi xalqımıza xid-mət edirlər. Allah amanında saxla-sın. 1968-ci ildə Yaltada sanatoriyya-da qələmə alındığı "Vardı günlərim", "Sən ötür məni", "Azəri qızı", "Oxu, tatar qızı". Sonra Kəlbəcərin İstisuyunda yazdığı "Dağ çıçəyi", "İstisu lovhəli", 1969-cu ildə dahi dramaturq C.Cabbarlının 70 illiyinə həsr olunmuş, "Cəfər yolu" dünyəvi şeirlərini çap etdiydi. 1971-ci ildə Azərbaycan Yazıçılar İttifaqının poeziya bölməsinə rəhbərlik etmiş

dir. "Yer üzünün Qarabağ düzü", "Qarabağ simfoniyası" məqalələrini dərc etdiyidir. 1972-ci ildə "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzetində N.Nərimanovun anadan olmasının 100 illiyi münasibətlə xüsusi buraxılışda verilmiş materiallara görə (şair Nəriman Həsənzadənin "Nəriman" poeması da olmaq şərtidə) millətçi kimi baş redaktorun müavini vəzifəsindən azad edilmiş, uzun sar-sintilər keçirmiş, lənətə gəlmış xəs-toliyə düber olmuşdur.

1974-cü ildə akademik Həsən Əliyevin təşəbbüsü ilə yaranmış "Azərbaycan təbiəti" jurnalının Baş redaktoru vəzifəsinə irəli çəkilmişdir. 1975-ci ildə "Həyatın və sözün rəngləri" adlı ilk publisistik kitabı nəşr olunmuş, Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət heyətinin Fəxri for-manı ilə təltif edilmişdir.

1978-ci ildə "Oxucuya məktub" kitabı nəşr olunur və "Əməkdar mədəniyyət işçisi" fəxri adına layiq gö-rülür.

1979-cu ildə "Aylarım, illərim" kitabı nəşr olunur.

1981-ci ildə "Krillat skal" şeirlər kitabı (rus dilində) çap olunur. Həmin il atası İnfil kişi Nursu kəndində vəfat edir. Şair xəstə olduğu üçün bu ağır xəbər ona deyilmir.

1984-cü ildə Azərbaycan SSR Dövlət mükafatı almaq üçün "Dünya sənən, dünya mənim" adlı şeirlər kitabı təqdim olunur. Lakin mükafat verilən zaman məlum olur ki, şairin adını o siyahıdan çıxarıb başqasını salıblar.

Sevimli şairimiz Məmməd Aslan bu haqsızlığı belə qələmə almışdır.

*Qəm eləmə, Məmməd Araz,
Dünya belə qurulubdu,
Əyriləri kimsə qurmaz,
Düz ağaclar qırılıbdu.*

*Baxma ağlin sığmaz ərzə,
Çəm tapmadın yola-ırzə,
Asta tərəpən, neçə gürzə,
Sağ-solunda qırılıbdu.*

(Şeir 7 bəndən ibarətdir).

1988-ci ildə "Azərbaycan" və "Ulduz" jurnalında çap olunmuş şeirlər silsiləsinə görə Azərbaycan Respublikasının Dövlət mükafatını almışdır.

1991-ci ildə Azərbaycan Res-publikası Xalq şairi Fəxri adına la-yiq görülmüşdür.

1993-cü ilin 28 sentyabrında Naxçıvan Muxtar Respublikası Nə-zirlər Kabinetinə Məmməd Arazın 60 illik yubileyini şairin iştirakı ilə təntənəli şəkildə keçirdi və şair Naxçıvan MR Ali Məclisinin Fəxri for-manı ilə təltif olundu. Yubiley iştirakçılarının bir qrupu Məmməd Arazla birgə 3 günlüyə Təbrizə yola-sındı.

Büyük şairimiz İranda dahi şairimiz - Şəhriyarın qəbrini ziarət etmiş və böyük təssüratla Bakıya qayıtmışdır.

İllər bir-birini arxada qoyduqca ustad şairin xəstəliyi artırdı. Bu xəstəlikdən bütün Azərbaycan - Türk dünyası narahat idid.

Azərbaycan hökuməti Məmməd Arazı 1995-ci ilin may ayında müalicə üçün Almaniyaya yola saldı. Almaniyada olarken 2 dəfə telefon əlaqəsi saxlaya bildim. Gülxanım bacıdan döñ-döñə xahiş etdim ki, cərrahi müdaxiləyə razılıq verməsinlər. Şairin özünə də fikrimi çatdırıldım. 1995-ci ilin iyun ayının 12-

də sehər saat 04:15 dəqiqədə qo-hum-əqraba və dostlarla birgə Məmməd Arazı aeropordta qarşıla-di. Baxdım ki, bu müalicənin heç bir xeyri olmayıb. Ancaq təsli ver-məkden başqa çaremiz yox idi. Şükür edirdik ki, vətənə salamat qayıtdı. Məmməd Araz müalicədən qayı-dandan sonar ruhdan düşmədi. Yenə öz titrək qələmini inadla, inamlı ağı vərəqlərə çalmağa başladı, yorulmaq bilmədən neçə-neçə tarixi əsərlər yaratdı öz müdrik ürək tab-losunda.

*Nəyi düz, deməsəm düzünən de ki,
Bu torpaq ağartsın üzünü, de ki,
Dünyaya sonunu sözünən de ki,
Ey qardaş qələmim, desəm-deməsəm,
Mən səni özümlə aparışım...*

Ancaq şairə son sözünü demək qismət olmadı. Bu da Tanrıının ona verdiyi "Tanrı qisməti oldu". Mən niyə şair oldum? Cavabında şair yazırı: "9-cu sinifdə sanki qəfif bir təkan məni ayı bir aləmə atdı. Sinif dostlarından kiminsə qoltuğunda iri bir kitab gördüm. Maraqlandım, S.Vurğunun "İştigbal tərənəsi" idi. Alıb baxdım. Ortadan aqdim, gözümə ilk dəyən "Dilcan dərəsi" şeridi oldu. Bu misra məni elə tutdu, elə tutdu ki:

"Yenə səni gördüm, Dilcan dərəsi..." Elə bil bundan sonra milyon illərlə beləcə duran lal-diməz dağ-ları, dərələri gözüm gördü. "Yenə səni gördüm, Təkəl qalası", "Yenə səni gördüm, Səngər təpəsi" kimi misralar təsirlər doğuldular. Ardı gəl-mədi, ancaq təsir məni ayı mövzulara yönəldi".

SÖZÜN QÜDRƏTİ

Və beləliklə, aydan-aya, ildən-ile püxtələşən Məmməd İbrahim, sonradan Məmməd Arazı imzası ilə tanınmağa başladı. Bütün şeirlərini alov

"Yuxularım da məni müharibəyə hazırlayırdı"

Həmsöhbətimiz jurnalist, Vətən Müharibəsi iştirakçısı Aqşin Kərimovdur.

- Aqşin, müharibəyə getməyindən danışardın.

- Emin, bu barədə digər müsahibələrimdə çox danışmışsam. Sən qısa icmal kimi deyəcəyəm, güman edirəm, jurnalist kimi məni başa düşərsən. Tovuz döyüslərindən sonra müharibəyə hazırlaşırdım, hər an müharibə başlayacağını gözləyirdim. İçimdə güclü bir hiss var idi ki, müharibə başlasa, Vətən məni səsləyəcək və məndən də yardım istəyəcək. Belə də oldu. Sentyabrın 29-da, ad günümdə ordu sıralarına qoşuldum. Bilirsən Emin, maraqlıdır ki, 2012-ci ildə həqiqi hərbi xidməti başa vurduqdan sonra, 8 il müddətində hər gün yuxuda ikinci dəfə hərbiyə getdiyimi göründüm. Bilmirəm mistikadır, ya gələcəyə dair proqnozdur, ancaq yuxuda mənə deyilirdi ki, mütləq son ikinci dəfə hərbi xidmətə getməlisən, bu, dövlət əhəmiyyətli, təlyükli məsələdir. Demək ki, yuxularım özü də məni müharibəyə hazırlayırdı. Müharibə bitdikdən sonra isə artıq ele yuxular görmürəm.

Bizi aparan avtobus, bir hissə çarıqlığını Mingçevirə düşürdü. Yalnız mən, Fəxrəddin, Gündüz, Elnur və Firuddin qaldıq. Bizi Ballıqaya gözləyirdi, getdiyə top və minomyot səsləri, "Qrad" qurğularının səsləri düz qulağımızda "partlayırdı". Mən də, Fəxrəddin də, Gündüz də, Elnur da, Firuddin də bir neçə gün çöldə, ya da betonun üstündə yatası olduğunu, çünki hərbi hissədə artıq yer yox idi. Təsəvvür edin, bir kravatda 4 nəfər yartırdı.

Sonra bölgündən və onları müharibədən sonra daha çox gördüm.

- Orda rastlaşırdım, ailələli adamlar üçün müharibədə daha çox çətin idi. Yada bizi elə gəlirdi. Övladından, evindən ayrı düşmək, başına nəsə bir iş gəlsə onları düşünmək...

- Dündür, Emin! Aileli adamlar üçün ikiqat mənəvi çətinlik idi. Birincisi öz ailən, övladın, digər tərəfdən isə atan, anan, qardaşların. Ancaq mən də digər ailəli hərbi qulluqçular kimi bu çətinlikləri dəfə etdim, soyuqqanlı oldum. Belə də lazımdı, halbuki qızımdan, yoldaşımdan ötrü çox darixirdim. Amma bu hissələri orada dilə gətirmirdim, davranışlarıma bu hissələri getirmirdim, özümü tam şəkildə hərbi xidmətə və döyüş yoluna hazırlayırdım. Bütün əzizlərim də tapşırımadım ki, məndən ötrü kimsə ağlamasın, bu, bir borcdur, əksinə fəxri edin ki, mən müharibəyə getmişəm.

- Hansı hadisələr var ki, yaddaşında silinməz izlər qoyub. Və düşünürsən ki, heç zaman yadından çıxmaz.

- Müharibədə yadda qalan o qədər epizodlar var ki. Adam bilmir onların hamısını bir fragməntə necə sığdırı. Qıdasını deyim, ele bir şeylər var ki, heç zaman unutmayacağam, amma bunu müsahibədə səsləndirmek istəmirəm.

- Yaxşı, mən də müharibədə olan biri kimi səni anlayıram. Elə an oldu ki, artıq ölümlə barışmali oldun?

- Bəli, oldu. Mərmilər düz yaxınlığıma düşürdü, bu zaman ölümün düz burnumun dibində olduğunu hiss etdim. Buna qədər də atəşə məruz qalırdıq, ancaq bu dəfə amansız oldu dörd tərəfdən artilleriya atəşləri bizi haqladı.

Təbii ki, yegane ümidişim sığınacaq idi. Maraqlıdır ki, həmin ərazilərə raketlər də atılmışdı, amma partlamamışdı. Bilirsən ki, raketin dalğası və təsiri daha çoxdur, lakin partlamamışdı. Digər dislokasiya yerimizi də müyyənleşdirmişdilər, amma birtərəf hər qorunurduq. Ermənilərin pilotsuz

aparatları başımızın üstündə uçuşurdu, təcili səpələnirdik və bir az keçmirdi atəşə məruz qalırdıq. İndi necəsə sağ qalmışam, bilmirəm bu taledir, yoxsa sadəcə təsadüf. Relyefin dağlıq, meşəlik olması da dadımız çatırıdı, lakin kifayət deyildi. Mütləq qorunmalı idik. Bəzən ermənilərin pilotsuz uçuş aparatlarına bomba bağladığı və bizim tərəflərə buraxaq-lar kimi həyacanlı kəşfiyyat məlumatları alınırı və komandirlərimiz bizi xəbərdar edirdilər.

- Bəzən deyirlər ki, zaman gələcək müharibədəki bəzi anlar üçün darıxaqınız. Darıxa biləcəyin anlar var mı? İnsan müharibədəki hansısa ançün darıxa bilər?

- Açıqı inanıram ki, kimsə müharibə üçün darıxsın. Bununla belə, indi bəzi məqamlar xatırlayanda fikrə dalırsan.

Müharibə insana yeni dostlar da qazandırır. Bax o dostlar - sədəqəli dostlar üçün darıxsın.

- Sizin olduğunuz yerlər soyuqluğuna görə kəskin fərqlənir. Üstəgəl, müharibədən sonra qış vaxtında da ay yarım kimi xidmət apardınız.

- Bəli, kəskin soyuq olurdu. Düz Murovun ətəyi idir, bəzən Murovdakı postlara da çıxışlar olurdu. Üstəgəl elə şəraitdə biz çöldə, meşəlikdə qalırdıq, soyuq iliyə işləyirdi. Ancaq döyürdük. Müharibədən sonra da çətinliklər oldu, belə də olması normaldır. Bura hərbi xidmətdir axı! Çətinliklər, soyuq heç zaman məni qorxutmayıb.

- Bir jurnalist kimi kompüter arxasından durub, qələmi bir kənar-qoyub silahlı xidmət aparmağın hansı çətinliyi və özəllikləri var?

- Emin, indi müharibədə jurnalist kimi iştirak edən həmkarların bəziləri elə danişirki, sənki bunlar xidmət aparıblar. Jurnalist kimi fəaliyyət də çətindir, müharibə zamanı hərbi xid-

mətisə bundan 10 qat daha çətindir. Bunu dərk etmək lazımdır.

- İndi mülki həyatda işlərin necə gedir?

- Yaxşıdır.

- Jurnalist fəaliyyətinə hansı çətinlikləri və müsbət təsirləri var?

- Jurnalistika ümumiyyətən çətin sahədir, çünkü özəllikləri çoxdur. Çətinlikləri deməkələ bitməz. Bürokratiya, qurumların jurnalistlərə təbliğat vasitəcisi kimi baxmayı, belə deyim, xoş deyil. Müsbət tərəfləri isə odur ki, hər tərəfli olursan, hadisələrə baxış bucağın fərqlənir.

- Çalışdıgyinə rəkayət qədər İP-i var. Səni ora aparan amil ipdir, maaşdır, ya ayrı səbəb?

- Mən Oxu.Az-a gələndə, reytinqli olduğunu biliydim, amma düzünü deyim, o zamana qədər Oxu.Az-ı izləmirdim.

Bəli, maaşa görə Oxu.Az-da işə başladım. Sonra gördümki, reytinq cədvəllərində öndər, İP çox yüksəkdir. Buna çoxu inanıram, amma ənetibarlı reytinq ölçən internet resurslarına baxıb müqayisələr apara bilərlər.

İş yerini dəyişməyinz aman yetişdiyini hiss edirdim, köhnə iş yerimənən jurnalist kimi formallaşmamışda böyük rol oynayıb. İndi də, onlara dostam.

- Tez-tez eşidirik, ciddi oxucu qeyri-ciddi oxucu. Ciddi yazı, qeyri-ciddi yazı. Saytlar ətrafindakı gəndən səhəbətlər haqqında nə deyə bilərsən?

- Cəmiyyətdə təzadlı yanaşma var. Oxucuya ciddilik verən meyarlar nədir, bunu kimsə normal əsaslandırma bilmir. Fərəz edək ki, mən bütün günü siyasi-iqtisadi xəberləri izleyirəm, amma şou xəberlərinə də baxıram! İndi mən qeyri-ciddi oxucu oldum?! Əlbəttəki, xeyr. Ciddi və qeyri-ciddi anlayışları jurnalistikaya münasibət də nisbidi.

Gələk yazı məsələsinə. Sən siyasi yükü olan bir fikri xəber kimi təqdim edirsin. Və bu, iddiadan o tərəfə keçmir.

Lakin bir fakt sənin müləhizələrinin başdan-başa yanlışlığını göstərir. Ancaq ciddi yazı tələb edənən özündə o yalan informasiya də etibarlıdır.

Bəli, jurnalistika baxımından müraciətədən mövzu nə olur-olsun, ciddilik qazanmaq istəyirəm, mediadakı meyarlara cavab verməlidir. Təəssüf edirəmki, məsələyə belə yanaşılır. Jurnalistikada ciddilik üçün kriteriyaları nə cəmiyyət, nə həkimiyət nə də müxalifət müyyəyən edə bilər. Jurnalistikən öz prinsipləri və etik qaydalarına riayət ciddiliyi formalasdır. Sən bu qaydalarla şoubiznes yazısı yazsan da, buna qeyri-ciddi demək olmaz.

Arada eşidirəmki, mətbuatda ciddi yazılar getmir. Hamısı da eyni şeyi deyir - şoudan yazırlar. Adama deyərlər, sən özün oxuyursan da, ucuz şou xəberləri. Axı mətbuatda kifayət qədər maraqlı, ciddi əsaslandırma olan yazılar çoxdur. Bunu missal götürsən, deyirki, əşşə, hamısı boş şeydir. Ona görə bu sözləri deyib, bütün jurnalistləri ittiham edənləri məncidiyi sayıram.

Səhəbtəşdi:
Emin Piri

Saxavət Məmməd

Belə
haqsızlığa
dözmək olmur

Hər mövzuda yazılıq, problemlə ola toxunuruq, cəmiyyət halına acıylıq, mətbuatın halına ağlamaq yaddan çıxır. Azadlıqdan danışmağa belə dəyməz. Həc kimə sərr deyil ki, mətbuatın pulunu hökumət, nazirlər verir. Nazirdən pul alıb media rəhbərləri olanlar, cibini dolduranlar, göstərişsiz yazı verə bilməyənlər çıxub nümunəvi olduqlarını iddia edir. Utanmasın oynamamaq nə var.

Sayıtlara yazı girib çıxarılmadandan mətbuatın petləsi dağılıb. Reklam bazarı yox, pul verənlər də, kəsintiyə gedib. Nə olacaq, necə olacaq? Əli Həsənovun vaxtında göbələk kimi artan saytlar indi peynindən baş qaldıra bilmir. Kənara yazı yazmaq olmur "düşmən dəyirmanı" deyirlər, yerli günü qurtarmağa çalışır, can verir.

Təzə qurum yaradıblar, vəsiqə üstünə düşüb. Mətbuatın ən sonuncu problemi vəsiqədir. Rabitə nazirliyi də əlinə alıb lisensiya çubuğu, o şirkətin lisensiysi yoxdur reklamını verəm, bu şirkət dövlətin imicini zədələyir uzaq tut. Yaxşı jurnalistlər nə etsinlər? O olmaz, bu olmaz, bəs nə olar? Olar deyən biri yoxdur. Amerika standartlarına uyğun qanun yazırlar, Uqanda standartlarına uyğun maliyyə. Qızın iki adaxlısı, mətbuatın 50. Maliyyə bir, kuratoru 5, əmr verəni 15, zəng edəni 105. Kimi də dindirirən, kiminsə adamı dəyirən. Ağzını açırsan qələm fahişləri tökülr. Belə mətbuatda var olmaqdansa, yox olmaq daha yaxşıdır. Eyvallah, sifarişlə yazmamışam, yazmayacam da. Leksi-konumda tərif yoxdur. Harda işləməyindən aslı olmayaraq öz xəttim olub. Kimsə dədəsinin sözünə baxıb, başın aşağı salıb işin görə bilər, mən böyükün də, kiçinin də sözünə qulaq astıb, öz bildiyini edən tipəm. Belə olmur. Belə haqsızlığa, çirkinliyə dözmək olmur.

Zelenski: Vaxt çatdı, sonsuza qədər gözləyə bilmərik

Ukrayna sonsuza qədər AB və NATO üzvlüyü ərəfəsində ola bilmez.

Bunu Ukrayna Prezidenti Vladimir Zelenski deyib.

Onun sözlərinə görə, AB-dəki tərəfə-

daşalar bununla bağlı yekun razılığa gəlməlidir:

"Biz sonsuza qədər AB və NATO-nun girişində gözləyə bilmərik. Münasibətlərdə yeni mərhələyə keçməyin və Ukraynanın NATO və AB-yə daxil olmağının vaxtı çatıb".

Türkiyə ilə əlaqələrdə "soyuma" başlayıb?

Türkiyə ilə uçuşlarda məhdudiyyətlər Moskva və Ankaranın ikiterəfli münasibətləriyle bağlı deyil.

Bunu Rusiya Prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov deyib.

O, bu məhdudiyyətlərin Türkiyədəki epidemioloji situasiyadan asılı olacağını bildirib.

Peskov Türkiyə-Rusiya münasibətlərində heç bir "soyuqlaşma dönəmi"nin olmadığını deyib.

Qeyd edək ki, bundan önce də Peskov oxşar açıqlama vermişdi. O, 15 apreləndən 1 iyuna qədər Rusiyadan Türkiyəyə uçuş qadağası tətbiqinin Zelenskinin Türkiyəyə səfəri ilə əlaqəli olmadığını bildirmişdi.

MEHRİBAN

SÖHRƏT EYVAZOV

"Yarımçıq qalmış oyun"

ikincisində də təxminən o qədər vardı. Bəzilərinin başı kəsilmiş, çoxu yandırılmış haldaydı".

Frederika Langen, Röytərsin foto-müxbiri

V səhnə

Ekranda yazılr 26.02.1992

Hüseyin dayı, Sevda, Turan və daha bir neçə nəfər Xocalı sakini məşədə yaralı azərbaycanlı döyüşülərle qarşılaşırlar.

Sevda: (hərbçilərin birinə) Vaqif qardaş, Telmandan bir xəbər, Telman necə oldu?

Vaqif: (tutulur) Telman? Telmanlı şəhərin o biri başında döyüşürdürlər...

Turan: Vaqif əmi, niyə atamı qoyub goldiniz? (ağlamsınır) Atam necə oldu?

Vaqif: Hüseyin dayı, bir dəqiqli məni dirlə (Hüseyin dayını kənara çəkir) Telman mühəsirəye düşdü. Amma daşnaklara təslim olmadı. Qumbara ilə özünü də partlatdı, onları da...

Sevda: (hayacanla) Hüseyin dayı, yoxsa Telmannın yanında bir iş var? Yox, o bizi tek qoymaz...

Hüseyin dayı: (Sevda və Turanı bağırına basır) Qızım, təki Vətən sağ olsun! Bu vətən, bu torpaq onu unutmaz, bala!

Turan bu sözləri eşidən kimi, onların əlindən çıxıb sürətlə geriyə qaçmağa başlayır.

Turan: Mən atamsız gedən deyiləm! Mən atamı tapacam!

Sevda: (eşitdiyi xəbərin şokundan aydın bilmir. Zəif səslə) Turan! Getmə! (ətrafdakılara yalvarışla) Kömək eləyin, onu saxlayın!

Hüseyin dayı: Sevda, qızım, Sevda!

Sevda: Turanı da itirməyim. Turanı tapın.

Yaxınlıqdan atəş səsleri gəlir.

Hüseyin dayı: (əli ilə Sevdanın ağzını tutur) Dayan bala! Hor tərəf it uşaqlarıyla doludur. Ermenilər bizi ösir götürə bilərlər. Silahımız da azdır. Güllə də qutarıb.

Ağdam istiqamətində hərəkət etməyə davam edirlər.

VI səhnə

Xocalıdan Ağdama gedən yolda olan məşədə açıq tala. Mayor Şahnəzəryan Vaqifin yanına gedir.

Şahnazaryan: Ha, Vaqifcan, dedim axı, mənim sənə bir borcum var, o vaxt şahmatı mənim dağıtdığımı desəydim akademiyadan qovulacaqdım. Dedin ki, təsadüfen olub. Onu da bu gün nəzərə alacam. İndi oynayacaq, uduzuğun "fiqur"ları öldürəcəm. Amma, söz verirəm, oyunu udsan sağ qalan "fiqur"larını götürüb gedəcəksən.

Şahnəzəryan özü şah figurun yərini keçir. Vaqif öz tərəfində piyada mövqelərinə kişiləri, arxa sıraya isə qadın və uşaqları düzür.

Şahnazaryan: Demək sən, yenə humanistlik edirsən. Elə bilsən qadınlara sira çatmayacaq.

Vaqif: Əsas fərqlərimizdən biri də bundadır. Siz başqalarını ələ alımaq üçün on çox qadınlarınızdan istifadə edirsiniz.

Şahnazaryan: Ele bu sözlerinə görə, mən piyadalarдан çox arxadaki fiqurları götürəcəm.

Oyunun gedişində döyüşçülər dən bir neçəsi Vaqifo qadınların darduğu yerden tehlükəni uzaqlaşdırmaq üçün özlərini könüllü qurban verməyə hazır olduqlarını bildidirlər. Azərbaycan tərəfdən vurulan "fiqur"ların yerində duran insanları uduzuqca yaxınlıqdakı ağaclarla bağlayıb güllələyirlər. Bir neçə gedidən sonra 4 azərbaycanlı öldürülüb.

Ekranda bu ifadə ermənici deyilir və Azərbaycan dilində yazılır: "... və Xocalıda mən bizimkilərin törətdikləri vəhşilikləri gördüm. Mən hev vaxt belə şey görməmişdim. Hər yerdə azərbaycanlıların meyidləri tökülbə qalmışdı" Rantik Mirzoyan, İrəvan sakini

VII səhnə

Aşot başçılıq etdiyi erməni dəstəsile ilə Turanı və bacı-qardaş olan 2 yeniyetməni götürir.

Aşot: (sevincək) alın 3 turk da məndən...

Turan anasını görəcək özünü onun üstünə atmaq istəyir. Samvel Turanı əks tərəfə itəliyir. Uşağın başı yixılarkən kötüye dəyir və huşunu itirir.

Sevda: (oldurdu) Balamı, Allah ocağını söndürsün!

Sevda Samvelin üzərinə atılır. Samvel əlindəki tapança ilə qadının başından vurur. Sevda yumruğları bükülü "Turan" deyərək yixılır.

Aşot: (Şahnəzəryana) Komandır, məşə doludur turunan, adam ver, gətirək biraz kef eliyyek. Birdə bu fürsət ələ düşməz!

Şahnazaryan: Düz deyirsən, bu oyunu hemişə oynaya bilərik.

(əli ilə öz mövqeyində olan fiqurların yerindəki erməniləri göstərir) Gör neçə əsgərimiz burda bekar qalıb. Burda bir Samvel mənə bəsdir. Gedin, hərəz 10 turk gətin.

Ermənilər Aşotla gələn hərbçilərə qoşulub gedirlər. Məkanda ermənilərdən yalnız Şahnəzəryan və Samvel qalır.

Samvel: Tamaşaçılrlar azaldı, oyun davam edəcək, yoxsa?

Şahnazaryan: Bəs necə? Davam edəcək, (təzəcə əsir alınmış yeniyetmə qızı yaxınlaşır) amma gedisi yalnız mən edəcəm! Bu mənim bu gün əddiğim ən gözəl "fiqur" olacaq!

Vaqif: Alçaq!

Şahnazaryan: (Vaqifin aciz vəziyyətdə qalmağından zövq alır) Ha-ha! Udməq növbəsi menimdi! Bir il keçər, bu qözel qız bir oğlan doğar. Onu anasından ayrı yetişdirib, sizə qarşı böyüdərik! Bəzə hemişə terrorçu lazımdır!

Samvel: (gözü əminədə qalıb) Amma yeməli "fiqur"du ha, iştahın pis deyil!

Şahnazaryan: Sənə də çatar, bir az gözlö.

Şahnəzəryan avtomati kənara atır, qızın qolundan tutub bir qədər aralı çəkir, qucaqlayıb yerə yixir, yaxasını cirir.

Qız: (tükürpədici səslə qışqırır) Kömək eliyyin! Ay anaa!

Vaqif Şahnəzəyanın üzərinə yeriyyəndə Samvel tapança ilə qəsdən

Raket-artilleriya batareyalarının döyük atışlı taktiki təlimləri keçirilir

Müdafiə nazirinin təsdiq etdiyi 2021-ci ilin döyük hazırlığı planına əsasən Azərbaycan ordusunda Raket və artilleriya qoşunları bölmələrinin döyük atışlı taktiki təlimləri keçirilir.

Bu barədə Müdafiə Nazirliyi məlumat yayılır.

Bildirilib ki, şəxsi heyətin peşkarlığının artırılması məqsədilə keçirilən taktiki təlimlərdə müxtəlif çaplı toplardan və digər raket-artilleriya qurğularından nümunəvi döyük atışları icra olunub. Real döyük şəraitinə uyğun keçirilən təlimlərdə təyin olunan şərti hədəflər qoşunlarımıza dəqiq atəsi ilə məhv edilib.

Vətən mühəharibəsində əldə edilən təcrübə nəzərə alınmaqla bölmələrin fasiləsiz idarəedilməsi, onların digər qoşun növləri ilə qarşılıqlı əlaqədə döyük fəaliyyətinin təşkili üzrə praktiki vərdişlərin təkmilləşdirilməsinə yönəldilən təlimlər davam edir.

Bağçalarda 2 milyonluq yeyinti iddiası barədə açıqlama

Bakı Şəhər Məktəbə-qədər Təhsil Mütəssisələri İdarəsi 2 milyonluq yeyinti məsələsi ilə bağlı açıqlama verib.

Qurumdan Adalet.az-a verilən məlumatda bildirilib ki, sözgedən məsələ 8 ay bundan əvvəl Hesablama Palatası tərəfindən aparılmış auditin nəticələrindən gedir: "Hesablama Palatasının audit hesabatında səhəbat yeyintidən və ya mənimsilmə faktından deyil, görülən işlərin mal-məterial uçotunda düzgün əks etdirilməməsindən gedir. Belə ki, Hesablama Palatasının hesabatında da qeyd edildiyi kimi səhəbat qeyd edilən ərzəq və geyimlərin alınmaması faktından deyil, menyuda nəzərdə tutulandan fərqli ərzəq növlərinin (sümxüsəz mal əti və s.), həmçinin müəssisə daxili uniformaların alışdırılmasından gedir. Bu məsələləri 2 milyonluq yeyinti kimi təqdim etmək görünür kimsə lazımdır. Aktda qeyd olunan digər məsələlərlə bağlı təsdiqini tapmış bəzi məbləğlərin icraçı şirkətlər tərəfindən dövlət büdcəsinə bərpası tam təmin edilmişdir. Bəzə mətbuatı orqanlarında məlumatların yoxlanımadan tıraşlanması əvvəzinə dəqiqləşdirilərək verilməsi fikrimizə peşkarlıq baxımından daha məqsədəyən olardı".

Qədir Tərtərli

TORPAĞIN DEDİKLƏRİ

Şad xəbər nə qədər sevindiriji olarmış. Torpaqlarımızın işğaldan azad olunub geri alınmasını eşidəndə elə bil ki, quşdan qanad aldim. Uzun illərdən bəri həsrətində olduğumuz o yərlərə gedib o torpaqları ziyanət etmək mümkin olan işdim? Yox, bunu bacar-mazdım mən. Getməliydim, qucaqlayıb öpməliydim o torpaqları, öpüb gözlərimin üstünə qoymalıydim bəsdi deyincə, döñə-döñə qoxlamahydum.

O yərlərə - hər şeydən əvvəl öz həyət-bacamıza tərəf necə getdiyimi heç indi də bilmirəm. Birca onu bili-rəm ki, heç kəsə, lap ele evimizdəki-lərə də xəbor verməmişdim bu barədə.

Biz o yerlərdən didərgin salinan-na uşaq idim mən. Amma az-çox yaddaşımızda qalmışdı həyətimizin olduğu yerlər. O yərlərə çatanda gözlərimə inanmadım, o vaxtkı axar-baxarlı həyətimizdən əsər-elamət qalmamışdı, vird-viran olmuşdu hər şey, xarabaza çəvrilmişdi həyət-bacamı.

Qeybindən qəflətən bir səs gəldi qulaqlarımı:

- Galmişən? Nə yaxşı gəldin. Elə darxurdum ki, sizdən ötrü. Burnumun ucu göynəyirdi hamınızdan sa-rı. Qınayurdum, qaranızca gileyə-nirdim. Böyük-başımızdakı həyətlərin sahibləri gələndə lap çox əsəbi-losıldı. Deyirdim, gör necə də dö-zürələr bu ayrılıq. Ayrılıq da ayrılıq təhərindədim, bəyəm! Ayrılıq beş gün olar, on gün olar, bir ay olar, beş ay olar, daha 28-30 il olmaz ki!

Qeybindən eşitdiyim bu səs ür-pəndirdi məni. Döyüök-döyüök bö-yür-başına baxdım. Ətrafimdə heç kəs yox idi. Bəs, bu səs nə səs idi, hardan gəldirdi?

- Deyəsan qorxutdum səni!

Bu dəfə gülə-gülə dedi bu sözləri:

- Qorxma, mənəm. Torpağam! Elə bilsiniz, torpaq danışmaz? Yox, torpaq da danışır. Torpağın da dili var. Yeri gələndə o da danışır insan kimi. Dord adamı danışdır-ğı kimi, torpağı da danışdırur.

Siz olmayanda öz torpaq dilimiz-lə danışırıq. Başımıza gələnlərdən, keçmişlərdən, keçəcəklərdən, olan-lardan, olacaqlardan danışırıq.

İstədim sual verəm ona.

- Yox, sən danışma hələ, - dedi. Ürəyimde o qədər deyiləsi sözlərim var ki! Yaxşı-yaxşı qulaq as mənə. Qoy bütünlükə deyə bilim deyək-lərimi!

Bir qədər sükütən sonra davam etdi sözlərine:

- Elə biliirdiniz, bu yerlərdən ayrılandan sonra dordu elə takca siz çə-kirdiniz? Yox, yox! Sizdən çox biz çəkirkir dərdi. Gavurların üstümüüzə ayaq baslığına görə! Halal-haq-qanəs torpaqlarımızı ləkələyib murdarlıqlarına görə! Varımız-yoxumuzu talan edib xarabaza-ça vərdiklərinə görə! Gül kimi adla-rımıza dəyişib onlara öz eybəcər ad-larını yapısdırdıqlarına görə! Yaxşı nələrimiz varsa, gorbagor dədələri Ambarsundan qalmış kimi mənim-sədiklərinə görə!

Eh, hələ bunlar harasıdır ki? İsti-nəfəsinizdən, qayğıkeş, zəhmətse-vər əllərinizdən məhrum olmağımız yandırıb yaxırdı bizi.

Çadırlarda keçirdiyiniz o ağırlı-acılı günlər dağ çəkirdi ürəyimizə. Amma neyləyə bilərdik ki? Dözmə-

liydi. Biz də dözməliydi, siz də. Ümidimizi ancaq gələcəyə - şəhid-lərimizin qanı, şil-sikəst olmuş qazi-lərimizin canı bahasına alınmış tor-paqlarımızın geri qaytarılacağı günü, qəhrəman xalqımızın, ığid oğullarımızın o acınacaqlı günlərə son qoya-caqları vaxta bağlamışdıq. Hayif o günlərdən! Doğrudan da bayatılarımızda deyildiyi kimi, günü güne, ili ile calasan da çatmazmış günlərə. Ağ günləri vardi Ağdamımızın. Dünyanın ən varlı, imkanlı şəhərlərindən idi. Dünyanın gözü, cənnət-in beşiyi idi.

Nələri yox idi ki? Teatr binası, konsert salonları, mədəniyyət ocaqları, musiqi məktəbi, çörək zavodu, çay evi, quş İlyi, can dərmanları satılan bazarı, daha nələr, nələr!.. Bağları-bağçaları üzər gülərdi. Dadlı, ətirli meyvələri adla deyildi. Lötür-lötür üzümərinin şirinliyini heç nə əvəz edə bilməzdi. Həm aran idı, həm də dağ idı Ağdam.

Ağdamın əraziindən keçib Əsgərəna sağ-salamat çatanda diğalar sevindiklərindən toy-bayram edirdilər. Hə, əzizim, nə başını ağırdım, belə günləri vardi Ağdamın.

Mən heç belə bilməzdim. Ürəyi dolmuş torpağın. Dərələrini da-nışmağa, ürəyinin yanğısını söndürməyə adam axtarımış sən demə.

- Bax, o məscidi görürsənmi, - deyə yaxınlıqdakı məscidi göstərdi mənə. Xalq arasında "Allah evi" deyirlər axı məscidə. Amma o dini-ni, imanını danan allahsızlar Allah evində donuz saxlayırdılar. Qına-mağda dəyəmən onları. Taylı-tayını tapar deyiblər axı. Donuz xıstlıtlər, donuzu bənzərlər donuzdan yaxşı olası deyil ki! Amma o nadirüslər bir şeyi unudurlar ki, möhtərəm Prezidentimizin birinci dəmir yu-muruğundan sonra Allahın daha sarsıcı dəmir yumruğu dəyəcək başlarına. Geci-tezi var bunun. Heç şübhə olmasın buna.

Bu sözlərdən sonra üzümə diq-qətlə baxış dərindən bir ah da çəkdi:

- Ay aman, sən nə yaman qocal-mışın? Hələ qocalan vaxtın deyil axı sənin. Yadına gəlir, sən balaca uşaqlı idin o vaxtlar. Bax, indi sənin dayandığın bu yerdə yaxşı bir tut ağacı vardi. Nadirüslər kəsib məhv etdilər onu, köküni də çıxarıb yan-dırdılar. Atan o ağacın dibində o qədər dadlı-duzlu səhbətlər edardı ki! Heç yadımdan çıxmayıb onlar.

Bir qədər fikre gedib, sonra əlavə etdi sözlərini:

- Məndən atana coxlu-coxlu sa-lam deyərsən. De ki, o günləri də, o səhbətləri də unutmamışam. Hə, bir də onu de ki, tezliklə gəlməsin bur-la-la. Gözəlsin bir az. Qoy o zibillərin zibilləri təmizlənib qurtarsın.

Mən atamın öldüyünü bildirmədim ona. Dərdlərinin üstüne dərd qoymaq istəmədim.

Günün qulağı əyilmişdi. Qayıt-mahydim evə. Yəqin ki, məndən ni-garan idilər.

Cibimdən dəsmal çıxarıb torpaqla doldurdum. Atamın qəbrinə sə-məliydim bu torpağı. Axı, rəhmətlik ələndə "Ağdam" deyə-deyə, "Vətən torpağı" deyə-deyə dəyişmişdi dün-yasını.

Burada gördüklerimin, eşitdi-kərəmin, torpağın səylədiklərinin hamisini danışacağım ona. Qoy ruhu şad olsun!

Şahnur atası Şahin Hüsey-nov Polşada hərbi xidmətdə olarken dünyaya gəlib. 1991-ci il noyabrın 30-da Belqrəd şəhərində. Birinci Qarabağ sa-vaşı başlayanda Şahin Hüsey-nov Vətənə qayıdır, ailəsiyle Cəlilabadın Göytəpə qəsəbə-sindəki Hərbi şəhərcikdə məs-kunkunlaşır. Şahnur da orta təhsilinə Cəlilabadın Göytəpə qəsəbəsində başlayır. Sonra Şahin Hüseynov Ağcəbədində və tə-qaüde çıxana qəder isə Fizulidə hərbi xidmətinə davam edir. Şahnur da Fizulinin Əhmədbəyli kəndindəki Məmmədli 2 tam orta məktəbində oxuyur. Hərbiçi ailəsində bö-yüyen Şahnur uşaqlıqdan hərbiçi olmaq arzusunda olub.

Bu haqda

təkcə valideynləri, dostları deyil, Şahnurun fizika - riyaziyyat müəllimi Narinc xanım da danışdı. Onun Şahnurlu xatireləri üre-yimə doldu, yanaqlarında iz sal-

kimi də seçilib: intizami, çalış-qanlılığı, mədəniyyəti, savadı, təşkilatçılığı, cəsurluğu ilə se-çilib.

Atası Şahının əmili Böyük Vətən mühəribəsində Berline qədər döyüş yolu keçənlərdən-dir. Ata deyir ki, həmişə ona əmiliyi nümunə getirərdim. Vətənpərvər ruhda böyük Şahnur. Onun bir hərbiçi, bir övlad, bir vətəndaş kimi faxr edi-

qızla evləndi. Xoşbəxt ailəsi var-dı. Torpaqlarımızın azadlığı uğ-runda Şəhid olmağa hazır idı. Bu arzusuna da çatdı. Mən bu gün tek Şahnurun anası deyiləm, bütün şəhidlərin anasıyam. Vətən uğrunda döyüşən bütün oğulların anasıyam".

Nehmetov İlkin Şahnur Hü-seynovun bölüyündə xidmət edib: "Onun haqqında hamiya danışmaq istəyirəm, hamiya. Şəxsiyyət iddi, əsil şəxsiyye-yet.

Bütün heyətimiz onu sevirdi. İlk hücu-ma keçdi, düşmənin ön xəttini, müdafiə səddini yaran ilk qəhrəman oldu. Döyüş başlamazdan əvvəl bütün əsgərlərlə gö-rüşdü: Bu günü illərdi gözləyirəm. Xoşbəxtəm.. - dedi. Onun düz-lüyüne, cəsarətinə heyət edirdik. Onun qanını, bütün Şəhidlərin qisasını aldıq".

XOŞBƏXTLİYİ YAŞAYAN ŞAHNUR HÜSEYNOV

"Vətən uğrunda", "İgidliyə görə", "Füzulinin azad olunmasına görə" medalları ilə təltif olunub

di. İllərdi kədinin ölüm qoxulu havasını içinə çəkə-çəkə yaşıyır bu mərd azəri xanımı: Bir başqaydi Şahnur. Şagirdlərimi, sənətimi çox sevirdəm, amma se-cilən, ürəyimdə yeri olan şagird-lər olur. O, belə iddi. Çox-çox də-yərliydi mənim üçün. Adəten uşaqlara "Kim olmaq istəyir-sən?" sualını veririk. Həmişə "general" deyə cavablandırıb mənim balam. Ona arada "gen-eral" deyirdik. Kapitan oldu. Bi-liləm ki, mütəqə general olacaqdı. Müharibə bizim kənddən başlayır elə bil. Özüm də mescidin yaxınlığında yaşayıram. Kənddə qalan kişilər idı, yalnız dörd qadın qalmışdıq. İlk yaralılar, şəhidlər gəldi. Axsamüstü dayana bilmədim qadınlara "mescide gedək" dedim. Elə bil hiss etdim ki, mənim Şahnurum ordadı. Onu şəhidlərin arasında görəndə inanmadım. Elə bilirdim Şahnur şəhid olmaz. Ailə ilə münasibətim var. Onlara xəbər vermədim. Yalan olaraq deyə düssündüm... Bu il doğum gününü onşuz qeyd elədik oxuduğu sinif otagiında. Sinf yoldaşlarından bəziləri döyüşürdü, bəziləri gəlmişdi.

Şahnur Hüseynovun hərbiçi olacağını hamı bilirdi.

8-ci sinifdən sonra C. Naxçı-vanski adına hərbi liseyə daxil olur, oranı bitirib 2009-cu ildə H.Əliyev adına Ali Hərbi Mək-təbdə təhsil alır. Ali Hərbi mək-təbdən sonra 2013-cü ildə taqım komandiri kimi hərbi xidmətə başlayır. 2016-ci il aprel hadisələrində, Ləletəpə yüksəkliyinin alınmasında qəhrəmanlığı ilə fərqlənir. Hərbi xidmətdə olar-kən Yubiley medalları ilə təltif olunub. Beləcə arzusunda oldu-ğu hərbiçi həyatını şərəflə yaşıyır...

2017-ci ildə sevib-seçdiyi Gülyaz xanımla ailə qurur. Sonra daha bir ad alır: Əlinurun atası.

Taqım, böyük komandırı olub. Taborun qərərgah rəisi

rəm. Övladım Vətən oğlu kimi öz borcunu yerinə yetirib, təkcə ailəsinin deyil, Vətənin övladı iddi. Mərd yaşadı. Qəhrəman kim yaşıdı.

7 yaşılı Şahnurun

himnimizi oxuyarkən çəki-lən görüntülərini izlədim. Balaca Şahnurun dəqiq, səlist ifasından çox diqqətimi Şahin Hüseynovun qürur dolu baxışları, özündən razi üz ifadəsi çəkdi. Ata himnimizi ürəkə oxuyan oğluna elə baxırdı ki. Baxışlarından, üzündən "ba-xın mənim balaca oğlum Vətən himmini necə böyük ürəkə oxuyur" təbəssümü işiq səpirdi. Bu işıqda oğlunun oxuma-sından qürurlanan atadan çox, Vətən sevgisindən doğan nur vardi.

Mərd kapitanın anası Hüsey-nova Hədiyyənin sözlərini de-heyrənləqlə dinlidim: Şahnur tək mənim oğlum deyil ki. Astara-nın, Fizulinin - bütün elin övladıdır. Onun dərdi-səri Vətən tor-paqları iddi. O, bütün arzularına bəziləri döyüşürdü, bəziləri gəlmişdi.

Şahnur Hüseynovun hərbiçi olacağını hamı bilirdi.

Həmişə deyirdi ki,

lazım gəlsə Şəhid olaram, amma Torpaqlarımızı azad edərəm. O günü görsem, bütün həyətələrin qəhrəmanı oldu. Düşmənin çox güvəndiyi Ohanyan səddini dağıtdı, dö-yüşlərdə göstərdiyi cəsurluq dastan oldu.

"Vətən mənim namusum, qeyritimdi. Onu sevmirəm sə-bütün sevgilərim yalandı" de-yirdi kapitan Şahnur Hüsey-nov. Düşmənin güvəndiyi Ohanyan səddini dağıtdı, dö-yüşlərdə göstərdiyi cəsurluq dastan oldu.

Düyüsənliklərə əlinə qədər gələndə.

Gülyaz xanıma sevgili həyat dostu, Əlinura qürur duyacaq Ata oldu. Şəbnəm və Şəhriyara əvezsiz qardaş oldu Şahnur. Atası Şahin bəyin dediyi kimi vətənpərvər Azərbaycan oğlu ol-du. Anası Hədiyyə xanının dediyi kimi ən böyük arzusuna çatdı-xoşbəxt oldu.

Bədbəxtlər - özündən əvvəl xoşbəxtliyi ölenlər çoxdu. Özündən sonra xoşbəxtliyi ya-sayanlar azdı - Şahnur Hüsey-nov kimi.

Kamalə Abiyeva

XV ƏSR AZƏRBAYCAN TARİXİ: BƏDİİ GERÇƏKLİKLER

(övvəli ötən sayımızda)

Epopeyadakı hadisələrin əksəriyyəti əski Anadolu torpaqlarında baş vermiş: Sivasda, Toqatda, Ərzurumda...

İndi bizim üçün köhnəlmış, tariximə çevrilmüş söz və ifadələri T.Kazimov uğurla və yerli-erində işlədir: çapar, münətzir, hüzur, mürid, düşmən, fındır, yaraqlı, itaəsizlik, qarət, ox, nizə, süvari, qılınc, qılınclaşmaq, təzim, hökmədar, hüzur, Ağqoyunlu əmirliyi, mühafizəçi (indi mənasını dəyişib), əhv etmək, sülh bağlamaq, zireh...

II kitab "Qardaşlar: əqidə mübarizəsi" adlanır

Həmin kitabda Ağqoyunlu hökmədarı Qara Yüyük Osman oğlu Əli bəyin oğlanlarından, Cahangir Mirzə və Uzun Həsənin hakimiyyət uğrunda apardığı mübarizədən və Saray Xatunun qardaşlar arasında barış vasitəçiliyindən səhəbə gedir. Müxtəlif əqidələr toqquşur, qarşılaşdırılır, kimin haqlı, kimin haqsız olduğunu üzə çıxır.

Bundan sonra yazıçı XV əsr Azərbaycan içtimai-siyasi tarixinə qisa ekskursiya edir. Bu səyahətdə "Türkman" etnik qrupunu, oğuzların Bayandır və Yivə boyalarından çıxan Ağqoyunlu, Qaraqoyunlu tayfa əmirliliklərinin məhz 15-ci əsrə töretdikləri olayları bədiiləşdirir. "Bu tayfalar Azərbaycanda bir-birini evəz edə-edə müstəqil dövlətlərinə əsasını qoydular. Tayfa birlilikləri arasında qədimdən hər zaman düşmənçilik davam etmiş, XV əsrə isə daha yüksək siyasi mərcaya çatmışdır. Tarixin düşmənçiliyə səbəb əqidə ayrılığı, ərazi ixtilafları və kim-kimə üstün gəlmək uğrunda mübarizə olmuşdur..." Yazıcı tarixi hadisə və faktları oxucuları ilə elə bölgüsür ki, sonra onu bütün böyük təbəlləşdirə bilsin. Yarı tarixi, yarı bədii düşüncənin qovuşlığında çox mürəkkəb proseslər və hadisələr T.Kazimovun istədiyi ilə üzə çıxır.

"Qaçmaq xilas yolu deyil, vəzifəniz düşməni dəf etməkdir" fikri əsərboyu təqiqin edilir. Döyüş səhnələri elə təsvir olunur ki, sanki yazçı o döyüşləri öz gözləri ilə görübmiş kimi təsir bağışlayır. Bu döyüşlər ölkədə qayda-qanunun bərpə olunması, əhalinin güzəzənnanın yaxşılaşması və s. üçün vəzibə idi.

III kitab "Həsən Paşa Bayandır" adlanır

Həsən Paşa Bayandır məşhur Azərbaycan sərkərdəsi və dövlət xadimidir. Kitabda onun keçidiyi həyat və mübarizə yolu, dövlətçilik fəaliyyəti bədii estetik terzdə əks olunmuşdur.

IV kitab "Azərbaycan-Aqqoyunlu imperiyasının süqtü" məsələlərinin əhatə edir. Ağqoyunlu hökmədarı Uzun Həsəndən sonra onun oğlanları Xəlil, Yaqub və Rüstəm arasında saray ixtilafları, imperiyanın süqtu-başa çatması həmin kitabın əsasını təşkil edir. 1503-cü ilə qədər-yəni Səfəvilər dövləti formalasına qədərki hadisələrin təsviri burada diqqəti çəkir.

Qeyd edik ki, T.Kazimovun bəhs etdiyimiz kitablarında, ilk anda oxucunu "hesablaşmağa" çağırın notlar güclüdür, gözə çarpanlıdır. Kitablarda hadisələrin keçidiyi, baş verdiyi yer, hadisələr içərisində yer alan çoxsaylı tarixi şəxsiyyətlər elə incələnir ki, bu xüsusda dövrün sosial və iqtiaadi şərtləri həqiqətin işığında təsbit edilir, sonra yeni bir cəmiyyətə istiqamətlənən əsas əlamətlər hiss etdirilir. Romanın

fikir ağırlığını özündə qoruyub saxlayan tarixilik sağlam sayıla biləcək fiqirlər zengindir. Bu da bir gerçəklilikdir. Dövrün gerçəkliliklərini doğru-dügüñə əks etdirdiyi xüsusiyətlərinə görə bəzə bu çoxşəpgili romanları bəyənir. Bu romanların ana cizgileri, məhz yazıçının tariximizə qarənlə qalmış səhifələrinə, eləcə də bədii sözə, dili-mizin zəngin ifadə imkanlarına yiyələnmə səviyyəsini də ortaya qoyur. Tarixiliklə yanaşı, dövrün mənbələri, bu mənbələr haqqında yazılmış əsərlər də, həmçinin də dil materialı da üstün xüsusiyətlərə malikdir.

T.Kazimov əsərdə tarixi hadisələri təsvir edərkən əsas hadisələrlə digər ikinci dərəcəli hadisələri lə əlaqələndirə bilir. Tarixi şəxsiyyətləri və epi-zodik surətləri yalnız inkişafda verir, onların əsas xarakterik cizgilerini ortaya qoyur və beləliklə də, günümüzün və geleceyimizin insan taleplerine sanki bir çərə arayır. Romanların teməl dinamizmi ana və yardımçı hadisələrlə bütünləşir və oxucuya təsir edir. Yazıcı əsərdə iştirak edənlərin psixoloji hallarını, durumlarını - yorgunluqları, günah və utanc duyugularını-güclü bir romançı üslubu ilə təhlil etmişdir ki, məhz XV əsrin insanları buna bir nümunədir.

Bizə elə gəlir ki,

T.Kazimov oxuculara bu əsərləri ilə tarix dərsi keçmir, bu "dərs" in içində obyekti seçdiyi tarixi dövrü, o dövrün insanları arasındaki münasibətləri meydana çıxarr. Tarixi mövzuları İsləmək çətinliyini nəzərə alsaq, T.Kazimov həm öz düşüncəsini, həmdə "düşünən özü" hərəkətə gətirmişdir. Tip və xarakterlərdən söz etmək istəsək, Tahirin romanlarında klassik romanın özəlliyinə müvafiq olaraq bir "insan bolluğu" vardır. Qələbəlik eşqi mübarizə aparan əqidə qəhrəmanları, dəfələrlə üzərlərinə düşən vəzifələri yerinə yetirirlər və sonra yenidən həyətn girdəblərinə, dərinliklərinə, bilmənməzliliklərinə döño bilirlər. Belə olan halda obraz və xarakterlər öz hərəkət tərzinə, düşüncə mədəniyyətinə görə bir-birindən fərqlənilirlər. Fərqlilik olan yerdə dövrün mənzərəsi güzüdü olduğu kimi görünür.

Fərqli çalarlar olmayan yerdə hadisələr, insanların, tarixi şəxsiyyətlərin dramları ya da xarakterlər yaxşı əhəmiyyət kəsb etmək. "Tarixi hadisələri, insanı əsas alaraq yorumlamayan və sürətlər arasındakı əlaqə və münasibətlər üzərində yetərinə durmayan yazıçının məqsədi, qəhrəmanı üç boyutuya işləmek, derin ruhsal sözümləmələr etmək deyildir".

Tarixi mövzuları işlədiyi romanlarda qəhrəmanların düşüncələrini dənəzər alaraq geniş bir biliyi, mədəniyyəti, tarixi məlumatlara malik olan Tahir Kazimov qəhrəmanların bəzilərini yerində canlandırarkən bəzilərini də mövzu ilə bağlılıqla olaraq tarixdə yaşışmış, gerçək-real tiplərdən seçim edə bilməsidir. Ancaq tarixən seçdiyi qəhrəmanların bir hissəsində özündən bir sıra obrazlar da əlavə etmişdir.

Bu şərtlə də təsvir olunan zaman tarixi reallıqları azda olsa kölgədə qoymuşdur. Amma o, yazıçı alımların əksinə tarixi reallıqlara tamaman bağlı olaraq, təbii bir davranışla ciddi sosial nöqtələrə toxunur və belə bir fikir aşınan ki, hakimiyyət insana şan-söhrət deyil, hökmədar öz vəzifəsində səhəbat sahib olmalıdır.

Bizə elə gəlir ki, yazıçı təkcə hadisələrin məzmununu verməklə "canımı qurtarmır", o eyni zamanda "dilində yaşayır". Dilində yaşayır deyərkən, onu başa düşmek olur ki, zəif dili, üs-

lubu olan bədii əsər demək olar ki, oxunmur. "Dil bədii məzmunun ən mühüm çatdırıcı vasitələrindən deyilsə de, on başlıcasıdır" (Akademik Tofiq Hacıyev)

Yəni demək istəyirik ki, T.Kazimovun bu kitablarının bədii gücü, enerjisi bir tərəfdən də onun dil və üslubundadır. Yazıçı rəngarəng süjetləri səliqəli, cilalı, lakonik, aydın, nüfuzedcdi məzmunla yükənmiş bitkin cümlə formaları ilə ifadə edir:

"Baş əymek bəzən boyunun salamat qalmasıdır. Baş əy, itəet et, müttəfiq ol ki, boynun vurulması"; "Qurani-Kərim" və dünyalarını dəyişmiş ulu babalarının və digər azizlərimin ruhuna and içirəm ki, siz eyanırm, ali

divan üzvlərinin köməkliyi ilə imperiyan bütövlüyü qoruyacaq, rəsiyət arasında güzəran və emin-amanlıq yaratmaq çalışacağım. Ölkəde birlilik, həcmərəlik, əhali arasında narazılıq olmasın deyə Xoy döyüşündə Sultan Xəlilin tərəfindən mənə qarşı döyüşmüs və əsir götürülmüşləri günahsız sayıram" (Sultan Yaqub)

Yazıçı dövr haqqında

mövcud qaynaqlara müraciət edir, onun qurdugu "ssenari" reaksiyaları tez qəbul edə bilir. Üslub bitkinliyi formalasılır. Bütün bitkinliyi əldə etməyi, qazanmağı yazıçının uğuru sayırıq. Oxucu razi qalır ki, T.Kazimov tarixi mövzulu bu kitablarında sözləri israf etmir, o tarixizmlərə bələb olması ilə heç də taşəxxüs satmır, məhz mətbəbin tələbi ilə istifadə edir, bununla belə də dövrün çətin anlaşılan ərəb-fars kələmələri əsərləri dərketməyə əsla mane olmur: zati-alilləri, möhtərəm Ali divan üzvləri (müraciət forması kimi), itəat, mərkəzi hakimiyyət, süvari, sülh məramlı elçilər və s.

T.Kazimov yaratdığı obrazlar (Sultan Yuqub, Səfəvi şeyxi Şeyx Heydər, Fərrux Yasar, Osmanlı Sultanı II Bəyazid və b.) uğurlu rola gira biliblər, "fikirlərin burulğanında itib-batırlar" Obrazların, tarixi şəxsiyyətlərin dia-loqları, mükalimələri, fərdi nitq təzahürleri, real danişığı dövrün danişığına uyğundur, təbiidir, heyatidir, hadise içərisində yeni hadisələrin verilməsi oxucunu hadisə bolluğundan psixoloji zənginlik sferasına döşürür.

Cəmiyyət və insan gerçəkliliyini tarixi və sosial xüsusiyətlərlə qarvaya-raq əks etdirməyə çalışdığını Tahir Kazimovun əsərlərində istifadə olunduğu tekce fikir tutumu deyil, qeyd etdiyimiz kimi də bürüzə verir. Yazıçının "dil qayğısı" "məzmun, ideya qayğısından" az rola malik olmur, her iki "qayğı" oxucuları diqqəti olmağa çağırır.

Bu arada qeyd edək ki, hər bir yazıçının Azərbaycan romançısının öünü-

dən heç ayırmadığı bir "dil qayğısı" olmalıdır. Burada da irəli, geri ənənəsindən istifadə etmək, dilin başqa dilərdən bəsbütün qopq, özbaşına bir arqo halına gəlməyəcəyini ağladı çıxarmamaq; bizi keçmişimizlə bağlı tutacaq əski dillə əlaqəmizi bəsbütün qopmamaq məsələsinə yeni romançılardır, o cümlədən T.Kazimov diqqətlə gözönünde canlandırmalıdır.

Hadisələrə uyğun atalar sözlərinə və məsəlləri işlədir: Səfəvi şeyxi ilə şərt kəsəcəyə, gəmidə oturub gəmiçi ilə dava-dalaş salarsa... (467), sər darğacı (467) və s.

Bu tarixi romanlarda hər təbəqə, hər insan yazıcının özünə roman dili olaraq seçdiyi və məhəlli dil olmaqdan çıxaraq roman üslubuna uyulduğu Azərbaycan dili ilə danışır.

Təsvir etdiyi dövrün düşüncə mühitini,

fikir həyatını da incələmək baxımdan bu kitablar çox əhəmiyyətdir. T.Kazimovun bu baxımdan Azərbaycan düşüncə həyatına götirdiyi on önəmli yeniliklərəndir. Uzaq keçmişimizə və yaxın tariximizə yenidən baş vurma ehtiyacı və cəsarəti bizə görə bir qəhrəmanlıqdır.

Yazıcıının vəzifəsi həqiqəti söyləməkdir. Yazıçı həqiqəti elə söyləməlidir ki, yadda qalsın, adamlar onu oxusun və onu konseptual olaraq dərk etsin. T.Kazimov bu 4 kitabı ilə sözün həqiqi mənasında biz oxuculara XV yüzillik Azərbaycan həqiqətlərini bədii təfərruatlarla çatdırma bilməsidir. Kitablarda təsvir olunan bütün hadisələr, əlbəttə, inandırıcıdır, yadda qalandır və başa düşüləndir.

Söz yoxdur ki, kitablardan təsvir olunan insanlar, tarixi şəxsiyyətlərin-Qara Yusifin, Qara Osmanın, Sara xatunun və başqlarının öncəki istək və arzuları, işqli eməlləri gəyərmiş, zaman keçidikən qalib gəlmİŞdir. Əsərin isə yeni deyim terzi ilə, öz fərdiyyəlülüslubu ilə qələmə alınması onun müellifinin uğurlu işlərindən xəbər verir.

Bu epopeyalar insanı düz yola çək-məyə səsləyir, tarixi babalarımızı, şəxsiyyətlərimizi sevməyə, əjdəcə sağلام olmağa, əmin-anmanlıq çağırır, əzərimiz, QRABAĞIMIZ uğrunda mübarezəye, düşmənə qarşı birleşməyə, birləşmə, insanları ayıq fikrili, düşüncəli, fəhmi, məntiqi hərəkət etmə sövz edir.

Tahir Kazimovun XV əsr tarixi hadisələrində bəhs olunan kitabları oxucuda hələ bitməmiş, tükənməmiş, arxası göləcəyimiz kimi bir izlenim uyandırır. Yəqin yazıçı bu düşüncə ilə təfərruatı ilə ehtiyatsız dəvəranması nəticəsində açılan atəşdən Nahid Nəbiyevin baş nahiyyəsində xəsarət almış və aldığı xəsarət 15.04.2021-ci il tarixdə xəstəxanada ölməsi barədə rayon prokurorluğunə məlumat daxil olub.

Abşeron rayon prokurorluğunadan Adalet.az-a verilən məlumatə görə, prokurorluq əməkdaşları tərafından məhkəmə-tibb ekspertinin iştirakı ilə hadisələrin istərəfətən əsərlərinə qarşıdır. Aparılmış araşdırımlarla zərərəkmişin həmkəndisi, 1958-ci il təvəllüdü Rzayev Sücəddin Abusət oğlunun özünə məxsus ov tüsəngi ilə kənd ərazisində sahibsiz itləri vurarkən ov tüsəngi ilə ehtiyatsız dəvəranması nəticəsində açılan atəşdən Nahid Nəbiyevin baş nahiyyəsində xəsarət almış və aldığı xəsarət əlməsinə əsaslı şübhələr yaranıb.

Faktla bağlı Abşeron rayon prokurorluğununda Cinarayot Məcəlləsinin 124.1-ci (ehtiyatsızlıqdan adam öldürmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb. Sücəddin Rzayev Cinarayot Məcəlləsinin qeyd edilən maddəsi ilə təqsirləndirilən şəxsi qismində colb edilərək barəsində polisin nəzarəti altına verilmə qətimkən tədbiri seçilib.

Hazırda iş üzrə zəruri istintaq tədbirləri davam etdirilir. Möhsün NAĞISOYLU, akademik İsmayıll KAZIMOV, professor

Azərbaycanda koronavirusa qarşı peyvənd istehsalı nəzərdən keçirilir

Yaxın vaxtlarda Bakıya 100 min dozdan artıq koronavirusa qarşı "Sputnik V" peyvəndi götəriləcək.

Bunu Rusiya Federasiya Şurasının sədri Valentina Matviyenko Sankt-Peterburqda Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova ilə görüşdə dəyib.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycanda koronavirusa qarşı Rusiya peyvəndlərin istehsalı məsələsi nəzərdən keçirilir.

"Aprel-may aylarında 100 mindən çox doza Sputnik V peyvəndinin götərilməsi ilə bağlı razılıq əldə olunub. Cünki pandemiyanı dayandırmağın yeganə yolunun kütləvi peyvəndləmə olduğunu yaxşı bilirik.

"Biz yalnız peyvəndlər tədarük etməyə hazırlaşırıq, həm də bildiyim qədəri ilə Azərbaycanda bu peyvəndlərin istehsalına dair məsələyə baxılır. Bu da kütłəvi peyvəndləmənin sərətlənməsinə və bəlk

**Azərbaycanda
yeni seysmik
stansiyaların
quraşdırılmasına
başlanır**

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası nəzdində Respublika Seismoloji Xidmət Mərkəzi tərəfindən bu ilin may ayından etibarən respublika ərazisində 22 yeni seysmik stansiyaların quraşdırılmasına başlanılaçaqdır.

Mərkəzdən Adalət.az-a verilən məlumat görə, Ukrayna Elm və Texnologiya Mərkəzinin dəstəyi ilə həyata keçirilən "Qaf-qazda və Mərkəzi Asiyada seysmik şəbəkənin genişləndirilməsi" (Seismic Network Expansion in the Caucasus and Central Asia) layihəsi çərçivəsində quraşdırılacaq stansiyalar qrant layihəsi hesabına almışdır.

Artıq yeni stansiyaların quraşdırılması ilə bağlı müvafiq yerlərin seçilməsi prosesi başa çatmışdır.

Stansiyaların yerləri AMEA nəzdində RSXM-nin baş direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü, professor Qurban Yetirmişlinin rəhbərliyi ilə mərkəz əməkdaşları tərəfindən seçilmişdir. Yeni stansiyaların bir hissəsi Abşeron ərazisində Bozdağ - Qobu və Lökbatan palçıq vulkanlarının ətrafında quraşdırılacaq ki, bu da həmin vulkanlarda gedən prosesləri, vulkanların aktivliyini və dinamikasını izleməyə imkan verəcəkdir.

Palçıq vulkanları ətrafında quraşdırılan bu sistem unikal bir sistem olacaq və demək olar ki, MDB məkanı da daxil olmaqla, dünya ölkələrinin əksəriyyətin də ümumiyyətlə yoxdur. Qalan stansiyalar isə respublikanın ayrı ayrı bölgələrində quraşdırılacaqdır.

Qeyd edək ki, hazırda respublika ərazisində RSXM-nin 62 seysmik stansiyası fəaliyyət göstərir.

Yeni stansiyaların quraşdırılmasından sonra seysmik stansiyaların sayı 84-ə çatacaq ki, bu da ölkə ərazisində aparılan seysmik monitoring, seismo-tomoqrafiya işləri, Yerin təkində gedən proseslərin öyrənilməsi və bu sahədə elmi tədqiqatların keyfiyyətinin yüksəlməsinə səbəb olacaqdır.

**Ulduz Mürşüdova
Dillər kafedrasının dosenti, fil.ü.f.d.**

Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri hərtərəfli inkişaf edir

Mövzuma Bəxtiyar Vahabzadənin bu misraları ilə başlamaq istəyirəm:

**Bir millətik, iki dövlət
Eyni arzu, eyni niyyət
Hər ikisi Cümhuriyyət
Azərbaycan-Türkiyə.**

Ümummilli lider Heydər Əliyevin "Biz bir millet, iki dövlət" müdrik kələmi bu gün de hər iki dövlətin vətəndaşlarının beynində həkk olunmuşdur. 2020-ci ildə baş verən hadisələr iki qardaş ölkə arasındakı sarsılmaz əlaqələri daha da möhkəmləndirdi. Hələ əvvellərde Türkiye Cümhuriyyətinin dövlət rəsmiləri qəti mövqə nümayiş etdirmişdilər ki, "Ermənistan işgal etdiyi Azerbaycan torpaqlarını azad etmeyince, bu ölkə ilə hər hansı bir diplomatik əlaqələrdən və ya sərhədlərin açılmasından söhbət gedə bilməz".

Ermənistanın Azərbaycana qarşı təxribatlarını qınamaq

və buna cavab olaraq Azərbaycan Ordusunun başlatdığı əməliyyatlara dəstək məqsədile qardaş Türkiyənin müxtəlif bölgələrində tədbirlər keçirilmişdir. Bu məqsədə ölkənin Kocaeli vilayətinin Böyükşəhər Bələdiyəsinin binasına iri Azərbaycan və Türkiyə bayraqları asılmış, şəhərin küçə və prospektlərinə Azərbaycana dəstək məqsədile "Türk milləti olaraq canımızın digər hissəsi olan Azərbaycan türklərinin yanındayıq" şürləri asılmış, ölkənin İzmir və Balıkesir şəhərlərinin rəmzləri olan "Saat qülləsi" və Çamlıq təpəsində yerləşən əzəmetli Ay heykəli Azərbaycan bayraqının rəngləri ilə işıqlandırılmış, Türkiyənin müxtəlif vilayətlərinin ictimai nəqliyyat vasitələrinin elektron tablolarda "Bir millət, iki dövlət", "Azərbaycan" şürləri və iki qardaş ölkənin bayraqları eks olunmuşdu. Bütün resmi və qeyri-resmi tikililərin üzərində Türkiye və Azərbaycan bayraqları asılmışdır.

Ölkənin müxtəlif bölgələrində dəstək aksiyaları təşkil olunmuş, televiziya programları hazırlanmışdı. Nüfuzlu beynəlxalq qurumların tədbirlərində də iki qardaş ölkənin nümayəndələrinin bir-birilərinə dəstək vermələri, mövqelərini müdafiə etmələri yüksək qiymətə layiqdir. Bütün bunlar bir daha təsdiqləyir ki, Türkiyə-Azərbaycan "bir millət, iki dövlətdir".

Azərbaycanın hər tarixinə "Tovuz - iyul hadisələri" kimi daxil olan hərbi-siyasi olaylarda Türkiyə Cümhuriyyətinin birmə-

nali şəkildə bütün imkanları ilə Azərbaycanın yanında olmasını açıq şəkildə bəyan etməsi sözün əsl mənasında qardaş ölkə və doğma xalqı olmaq missiya-sının əyani təcəssümüdür. Səsən milyondan artıq əhalisi ilə Türkiyə Cümhuriyyətini ləyaqətlə təmsil edən güclü bir dövlətin Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın son vaxtlarda bir neçə dəfə müxtəlif tədbirlərdəki çıxışlarında Türkiyə tərəfindən istenilən məqamda Azərbaycana hər cür dəstək veriləcəyini bildirməsi qardaş ölkənin, qəhrəman, böyük xalqının və qəhrəman türk əsgerinin ölkəmizə və xalqımıza münasibətinin əməli ifadəsidir. Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın çıxışlarında səsləndirilmiş "bütün imkanlarımıza", "Azərbaycanın işgal altındaki torpaqlarını azad etmək", "qardaşlarımızı heç vaxt tək qoymarıq" kimi dərin mənaya malik olan və həm də konkret mövqə nümayiş etdirən fikirlər qardaş ölkədə müstəqil dövlətimizə, dövlət rehberimizə, xalqımıza bəslənilən münasibətin hansı miqyasda və məhiyyətdə olduğunu təsəvvür etməye imkan yaradır. Bu qəti və aydın mövqə müstəqil Azərbaycan dövlətinə birmənlə dəstək, bədnəm Ermənistana kəsərlə cavab, dünya birliyi qarşısında isə açıq mövqə ifadə edən ciddi mesaj oldu.

"Dağılıq Qarabağ münaqişəsinin Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədləri və ərazi bütövlüyü çərçivəsində sülh yolu ilə həllinə dəstəyimizi təkrar edirik", - deyə Ədalət və İnkışaf Partiyası (AKP), Milliyetçi Hərəkat Partiyası (MHP), Cümhuriyyət Xalq Partiyası (CHP) və İYİ Partiyaların birgə açıqlamasında vurğulamışlar.

Türkiyənin Xarici İşlər naziri Mövlud Çavuşoğlu "TRT Haber"ə müsahibəsində bildirdi ki, Ermənistan yeni toqquşma meydani yaratmaqla, diqqəti işgal etdiyi ərazilərdən başqa istiqamətə yönəltmək isteyir. Ermənistanın bu günde kimi münaqişənin siyasi həll yoluna yaxın durmadığını deyən nazir bildirib ki, Ermənistanın başından böyük işlərə qalxması qəbul edilməzdir. Çavuşoğlu qəti şəkildə Türkiyənin resmi mövqeyini ifadə edərək bəyan etmişdir ki, "Ermənistan ağlığını başına yığmalıdır, Azərbaycan tək deyil. Biz Türkiyə Cümhuriyyəti və türk milləti olaraq bütün imkanlarımızla Azərbaycanın yanındayıq.

Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün

qorunmasına əlimizdən gələn dəstəyi verəcəyik. Biz de-

mişik ki, Azərbaycan Dağılıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı hansı həll yolunu seçəcəksə, biz Azərbaycanın yanında olacaqıq. Belə bir həssas cümləni işlədən Türkiyə rəsmisi həmin ifadəni bilərəkdən demişdi. Hulusi Akar uzaqqorənliliklə Ermənistən qurdugu tələyə özünü düşəcəyini, bu tələnin altında qalacağını və etdiyi işin hesabını mütləq ödəyəcəyini də qətiyyətlə demişdi.

Ermənistən prezidentinin "Qarabağ Ermənistandır və nöqtə" deməsi onların son məqsədini bildirdi və Ali Baş Komandanımız, fəxr etdiyimiz İlham Əliyevin "Qarabağ Azərbaycanın tərəfənə işarəsi" deməsi mövqeyimizin tam ciddiliyini dünyaya aydın şəkilde bildirdi. Bu o demek idi ki, artıq bütün danışqlara son qoyuldu və müharibə yolu qəçilməz hala gəldi.

Bələliklə, 27 sentyabr 2020-ci il Azərbaycan Böyük Vətən uğrunda mübarizəyə qalxdı. Bütün xalq bir dəmir yumruq kimi prezidentimizin etrafında birləşdi. Hər kəsin yalnız bir məqsədi var idi: "Artıq yetər. Vətən bütövləşməli və mənfur düşmənin tapdağından azad edilməlidir". 44 günlük müharibədə qəhrəman ordumuzun göstəridiyi əzm, cəsarət və şücaət dünyani heyran etdi, tarixi missiyasını yerinə torpaqlarımızı işğaldan qurtardı, hətta düşmənlərimizi Azərbaycan əsgərinin igidiyyini və basılmazlığını etiraf etməyə məcbur etdi.

Azərbaycan Erməni işgalçılарını və onlara kömək edən həvadalarını məğlub edərək tarixi torpaqları olan Qarabağ ərazisində azad etdi.

Azad edilmiş ərazilərimizdə

ermənilərin vəhşi barbar tayfa kimi hər yeri tar-mar etməsi göz önüne çıxdı. Hətta bəzən bayraq asmaq üçün bir salamat bina tapmaq mümkün olmurdu. Lakin möhtərəm prezidentimiz İlham Əliyev bu yerləri dünyadan ən gözəl məkanına çevirəcəyini və bütün əraziyə yeni həyat verəcəyini bildirdi və bu gün ibtiqamətdə ciddi işlər həyata keçirilir.

Azərbaycanın noyabrın 10-da keçirilən şanlı zəfər parادında R.T.Ərdoğanın iştirak etməsi və tarixi çıxışı hələ çox danışılacaq. Ərdoğan çıxışında bildirdi ki, Azərbaycan artıq dərdli deyil, dustaq qalan xaribülbüll azad edilmişdir,indi Araz türküsünü daha güclü oxuyacaq. Bu gün bütün türk dünyası üçün zəfər günüdür. Qarabağ artıq ana vətəninə qovuşmuşdur. Türkiyə-Azərbaycan birlikdə bütün çətin-

likləri aşacaq və daha böyük uğurlar əldə edəcəkdir.

Bu çətin və şərəflə günlərdə Türkiyədə fealiyyət göstərən bütün siyasi partiyalar Azərbaycan üçün bir olmuşdu! Onların çıxışlarında qəti qeyd etdildi ki, "30 illik ələm göz yaşı dayandı, artıq sevinc göz yaşı var. Azərbaycan bu anlaşmanın harasındadır, Türkiyə də orasındır.

Cünki Azərbaycan Türkiyədir, Türkiyə Azərbaycandır. Ayriklärı könül candan, Azərbaycan Türkiyə. Azərbaycanla Türkiyənin qədəri eynidir".

Türkiyənin xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu dövlətimin başçısını qələbə münasibətlə təbrik edərək, deyib ki, Azərbaycanın qələbəsi, Türkiyənin qələbəsidir. Sizin rəhbərliyinizlə qəhrəman Azərbaycan Ordusu gücünü dosta, düşmənə nümayiş etdirdi, eyni zamanda, türkün gücünü göstərdi. Qardaş Azərbaycan həm döyüş meydanında, həm də masada mövcudluğunu da göstərdi. Döyüş meydanında qələbələrinizə baxmayaraq, sülh yolu ilə, atəşkəs yolu ilə də bu münaqişənin həlli üçün böyük bir liderlik göstərən İlham Əliyev bu qələbənin memarıdır. Hulusi Akar isə bəyan edib ki, Müqavilə pozularsa, müharibə variantına keçə bilərik.

Türkiyə-Rusiya Birgə Monitoring Mərkəzinin 30 yanvar 2021-ci ildə fəaliyyətə başlaması ilə Rusiya sülhməramlılarının Qarabağda funksiyasına zidd addımları məhdudlaşdırıldı. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan mərkəzin açılmasının bölgədə uzunmüddətli sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunmasına xidmət edəcəyinə əmin olduqlarını və Türk şirkətlərinin Azərbaycanın bərpə və yenidən qurulmasında fəal iştirakından məmənnun olduqlarını bildirdilər.

Həmişə Azərbaycanımızın yanında olan, qardaş ölkə Türkiyəmizə, eləcə də Pakistan və Güney Azərbaycana təşəkkürümüzizi bildiririk, vətənimiz uğrunda sinəsini sıpar edən Azərbaycan əsgərlərini Allah qorusun, qazılərimizə şəfa versin, şəhidlərimizin məkanı nurla dolsun. Dost çətin gündə tanınar. Bu gün Azərbaycanın yanında olan qardaş Türkiyə üçün dua edirik və bu yaxşılığı heç zaman unutmayacaqıq. Fikrimi yenə də dahi şairimiz B. Vahabzadənin misraları ilə bitirirəm.

**Bir ananın iki oğlu
Bir amalın iki qolu
O da ulu, bu da ulu
Azərbaycan, Türkiyə!**

Cavanşir Novruzov "Qarabağ"ın vətənindəndir. O, 1980-90 illərdə Ağdam klubunda çıxış edib. Bu yaxınlarda Əməkdar məşqçi fəxri adı alan C.Novruzov "Ədalət" qəzetiñə sabiq komandası ilə bağlı xatirələrindən, futbolumuzun bugünkü durumundan danışdı.

- Futbola marağım usaqlıqdan olub. Evimiz "İmaret" stadionuna yaxın idi. Uşaqlığım "İmaret"də keçib. Rəhmətlik Adil Nadirov gezirdi, istedadlı usaqlar axtarırdı. 6-ci sinifda oxuyanda məktəbin həyetində futbol oynayırdıq. Yaxınlaşdı, dedi, futbol oynamaq isteyirsən? Dədim, əlbəttə ki isteyirəm. Və o, məni öz idman məktəbinə dəvət etdi. Futbol həyatım oradan başladı.

1979-cu ildə Almaniyada hərbi xidmət yollandım, orada da futbol fəaliyyətimə davam etdim. QSVG-də oynamırdım. Üstəgələ, alman komandalarının birində də çıxış edirdim. Amma o gizlin idi. Qaydanda Ağdamda çempionat gedirdi. Təklif etdilər ki, mən də qoşulum oyunlara. 3 ay oynadım, özümü yaxşı göstərdim. Oyunuma baxıb böyəndilər.

Mingəçevirin "Avtomobilnsk" klubuna çağırıldılar. Baş məqçi Şamil Heydərov idi. 1981-ci ildə o klubda oynamaga başladım. 1 il davam etdim. Bakıda Neftçi ilə yoldaşlıq oyununda Neftçinin baş məşqçisi Kazbek Duayev oyunumu bəyənib komandasına dəvət etdi. 1883-cü ildən Neftçidə oynamaya davam etdim.

Əksərən əvəzedici həyatda qaldığıma görə etiraz edib qayıtdım Mingəçevirə. Fuad Musayev vardi, Bakı Şəhər Komitəsinin birinci katibi idi. Futbol ona həvalə olunmuşdu. Mingəçevirə gəlməmişdi. Məni və Nazim Süleymanovu qonaq evinə çağırtdırdı. Getdik. Dədi, sabah saat 9-da Neftçi bazada olun. Yoxsa futbolla bir-dəfəlik qurta-racaqsan.

S ö -

zündən
çixa bilmə-
dim.

Sonralar Xankəndi-

nin komandasında da oynamadım. 1985-ci il idi, ermənilərlə birlikdə oynayırdı. Mən o komandada oynadığımı görə stadionun yarısı ağdamlılar olurdu. Daha sonra Kəpəzə dəvət etdilər. Qrupun çempionu olduq. Rəhmətlik Əli Rəhmanovun dəvəti ilə Naxçıvanda oynadım, bombarder oldum.

1988-də aranın qarışan vaxt Ağdam'a gəldim, həmin il respublika çempionu olduq, 1989-da Rəşid Özbəyovun rəhbərliyi altında SSRİ çempionatında çıxış etdik. Stadion dağılırdı bizim oyunlarımızda. 23 qolvardum. 1991-ci ildə də çempion olduq. Beləcə Bakıya gəlib çıxdıq. Sumqayıta gəldik. Məcburi kökünlərin, qaçqınların yerləşdiyi şəhərcik vardi. Bir müddət orada qaldıq. Ev oyunlarını orada oynayırdıq. 1993-də və 1997-də də çempion olduq.

- Məşqçi kimi nə vaxt fəaliyyətə başladınız?

- Ağasəlim Mircavadı 1997-ci ildə məni köməkçi məşqçi kimi dəvət etdi. 2001-ci il kimi işlədim. Ondan sonra komandanı "Azərsun"a verdilər. İsdən çıxdım. Hardasa 5 il başqa sahədə işlədim. 2007-ci ildə "Qəbələ" klubunun baş məşqçisi Ramiz Məmmədov dəvət etdi, getdim, yaxşı da işlədik. Bizim qələbələrimizə Kəmaləddin müəllim çox sevinirdi.

- Qəbələnin ən uğurlu çıxış etdiyi vaxtlar id.

- Bəli, altılığa düşən vaxtları. Qəbələnin prezidenti Taleh Heydərovun iddiası daha böyük futbola getmək idi. İngiltərədən Toni Adamsı dəvət etdilər. Elə vaxtlar biz kənarlaşdıq, klubdan ayrıldıq. Futbol Akademiyasında müəllimliyə davam etdim. 2010-cu ildən 2019-cu ilə kimi seleksioner məşqçi kimi çalışdım. Bütün bu fəaliyyətimi nəzərə alıb sənədlərimi nazirliyə təqdim etdim. Bu ilin martın 5-də "Əməkdar məşqçi" adına layiq görüldüm. 1991-ci ildə SSRİ idman ustası adına da layiq görülmüşdüm.

Toni Adamsı "Qəbələ"yə gətirdilər. Elə vaxtlar biz kənarlaşdıq, klubdan ayrıldıq. Futbol Akademiyasında müəllimliyə davam etdim. 2010-cu ildən 2019-cu ilə kimi seleksioner məşqçi kimi çalışdım. Bütün bu fəaliyyətimi nəzərə alıb sənədlərimi nazirliyə təqdim etdim. Bu ilin martın 5-də "Əməkdar məşqçi" adına layiq görüldüm. 1991-ci ildə SSRİ idman ustası adına da layiq görülmüşdüm.

- Kumiriniz kim olub?

- Maradona. Onun kimi futbolçu tanımır. Düzdür, indi Messini "yadplanetli" filan adlandırırlar. Amma Messi Maradona olan deyil. İndiki zamanadə R o -

- Ən klişe suallardan olsa da, Messi, yoxsa Ronaldo?

- Təbii ki Ronaldo. Onun iki ayağı da işləyir. Hava ilə gələn top-lara kəlləsini yaxşı işlədə bilir. Sürətlidir. Hansı xəttə qoysan oynası futbolçudur. Messi arxadan oyunu qurşa da, bəzən özü sona çatdırsa da, bir çox şəyələrdə Ronaldodan geri qalır. Həmdə Ronaldoya etdiyi yaxşılıqlara görə simpatiyam var.

- Cavanşir bəy, "Qəbələ"nin ən yaxşı vaxtlarında işləmisiniz. Sonra nə oldu ki, bu klub közərib yox oldu. Təkcə Qəbələ yox, Bakı, İnter, Xəzər-Lənkəran, Sumqayıt. Üstəgələ, çempionatda komanda azdır. İndisə hamı gözünü "Qarabağ" a diki. Birçə odur sanki. Bu işin mətbəxini biliyiniz. Sizə nə baş verdi?

- Prezident İlham Əliyev tərəfindən 2005-2015-ci il arası futbola milyarda yaxın pul ayrılmışdı. Bu on il ərzində əgər düzgün iş aparılsaydı, 10 yaşında uşaq böyüyüb 20 yaşında gözəl, gənc futbolcu olmuşdu. Düzdür, istedadlı uşaqlar var, amma onlara gərək öz balan kimi yanaşan, qayğısına qalasan. Düşünürəm ki, indiki zamada yaşı, təcrübəli məşqçilərdən istifadə etmək lazımdır. Vəqif Sadıqovdan, Ağasəlim Mircavadovdan, Əsgər Abdullayevdən, Şakir Qəribovdan və s. Bu insanlar uşaqlara necə yanaşmağın lazım olduğunu daha yaxşı bilirlər. Bu gün futbolumuzun inkişafı çox aşağı səviyyədədir. Fuad Musayevin vaxtında Azərbaycan Çempionatı 24 komandanın ibarəti idi. Həmin respublikayıq da. Kənddən-kəsəkdən istedadlı uşaqlar çıxırı. Onları gedib axtarır tapmaq lazımdır. İndi bunu edən yoxdur. Görək hər rayonun komandası olsun. Azərbaycanın özünə-xas futbol üslubu vardi.

- Aqasəlim Mircavadı 1997-ci ildə məni köməkçi məşqçi kimi dəvət etdi. 2001-ci il kimi işlədim. Ondan sonra komandanı "Azərsun"a verdilər. İsdən çıxdım. Hardasa 5 il başqa sahədə işlədim. 2007-ci ildə "Qəbələ" klubunun baş məşqçisi Ramiz Məmmədov dəvət etdi, getdim, yaxşı da işlədik. Bizim qələbələrimizə Kəmaləddin müəllim çox sevinirdi.

- Qəbələnin ən uğurlu çıxış etdiyi vaxtlar id.

Toni Adamsı "Qəbələ"yə gətirdilər. Dedi, iki ilə komandanı Çempionların Liqasının qrup mərhəlosinə aparacım. İki ilə heç altılığa düşə bilmədilər. Belə şey olarmı? Ona sərf olunan maddiyat özümüzükülərə sərf olunsayıdı, min dəfə keyfiyyətli olardı. Düzdür, Taleh müəllim və digərləri Akademiyani yaxşı uşaqlar yetiştirdi. Yaxşı uşaqların çoxsusu Qəbələnin yetirməsi idi. Bir vaxtlar Bakı klubundan yaxşı uşaqlar yetişirdi.

- Sizin futbol oynadığınız dövrəndən indiki dövrü necə müqayisə edirsiniz?

- Mən əsasən Sovet dövründə oynamışam. O vaxt puldan çox, oynamaga həvəs vardi. O vaxt Rəşid Özbəyov məni Qazaxa dəvət edəndə soruşmuşdu ki, nə qədər pul isteyirsən? Demişdim, əvvəlcə oynamım, özümü göstərim, sonra oyunuma görə qiymət verərsiz. Mat qalmışdır ki, başqa-sasən də-

Nazirlilik: Xroniki xəstəliyi olan insanlar oruc tutarkən ehtiyatlı olmalıdır

Xroniki xəstəliyi olan insanlar oruc tutarkən ehtiyatlı olmalıdır.

Bunu Səhiyyə Nazirliyinin müətəxəssisi İbrahim Əhmədov Ramazan ayında immun sisteminin zeifləməsi üçün vətəndaşlara tövsiyyəsində deyib. O bildirib ki, insan şəkərli diabet xəstəsi dirseyi aydın məsələdir, gün ərzində maye tələbatının vaxtında ödənilməsi sağlamlığının qorunmasına əsas şərtidir: "Və ya bilirik ki, COVID-19 zamanı ləxələnmə proseslərini artmasının nəticəsi çox təhlükəli ola bilər. Ürək damar sistemini çatışmazlığı olan, mədə-bağırsaq problemləri yaşayan insanların zamanında qida maye qobuluşla sağlamlıq cəhdəndən çox önemlidir.

Su organizm üçün ən vacib qida amillərindən biridir. Bəli su qida amildir. Maddələr mübadiləsi zamanı omelo gelən aradı, maddələr çox güclü zəhərleyici xüsusiyyətlərə malik olan birleşmələr olub, insan organizminin həyatı funksiyalarını poza bilər. Su həm də daxili temizliyi təmin edən çox vacib amildir. Bu baxımdan yaxşı olar ki, insanlar qəbulda canlı suya üstünlük verir. İnsan suyu yalnız içki şəklində qəbul etmir. Qəbul etdiyimiz maye miqdarnın təxminən 25-30%-i xöreklərin, 15-20%-i isə məhsulların tərkibində qəbul edir. Serbest maye şəkildə isə qəbul edəcəyimiz miqdardan xüsusiilik təşkil edir. Bu miqdardan insan organizminin maddələr mübadiləsinin intensivliyindən, gərdiyyi işdən, ağırlıq dərəcəsindən, hava temperaturundan və s. asılıdır. Orta hesabla götürsək müasir dövrədə gündə 2-3 litr maye qəbul edənlərə kifayətdir. Əslində maye tələbatını bədənimiz özü bize bildirir. Əgər organizmdə mühitlərin qatılığı artarsa mərkəzi sinir sistemine gedən reaksiya hesabına susuzluq yaranır. Və bu zaman tövsiye edərdim ki, canlı (qaynadılmamış su) sudan istifadə olunsun. Əsas məqamlardan biri isə su qəbulunu bədənəlik 1 litr içməkən deyil fasılələr qəbul etmək vacibdir. Ramazan müddətində isə gün ərzində mayeyle olan tələbatın insana çətinlik yaratmaması üçün imsak zamanı 3-4 stekan maye qəbul etməsi kifayətdir. Əsasən də Ramazan ilk günlərində diqqət etmək lazımdır. Gündəlik qəbul etdiyimiz maye miqdarnın 40-50%-ni imsak zamanı qəbul etsək iftar zamanına kimi bədənimizə yardımçı olmuş olarıq". Nazirlilik rəsmisi imsak ve ifarda tövsiye olunmayan qidalara barədə də dənişib: "Nəinki Ramazan ayının imsakında, eləcə də adı günlərdə belə sehər yeməyi mütləq yeyilməlidir. Əsasən də gün boyu enerjiya ehtiyacı olan iş adamları buna emel etməlidirlər. Ona görə də imsakda insana enerji verəcək qidalara qəbul edilməsi vacibdir. Bu baxımdan imsakda ilk növbədə duzlu qidalara rasıyondan çıxarmaq lazımdır. Turş qidalar, konservləşdirilmiş məhsullar, duzlu pəndirlər, sırniyyatlardan ımsak zamanı uzaq durmaq tövsiye olunur. Məsələn, menyuda yumurta, şit pendir, gőyərti, pomidor, xiyarın olması məqsədəyənəndir. Bütün bunların ımsak və ifarda olmasının yaxşıdır. İftardan bir stekan su ilə açılır. Buna səbəb mədənin rahatlaşmasıdır. Təbii ki, əvvəlcə ən yüngül qidalara qəbulu da-ha yaxşı olar. Birinci menyuda sulu yeməklərin olmasına vacibdir. Çünkü birdən-birdə ağır yeməyə keçmək xüsusişlə də mədə-bağırsaq sistemində problemi olan insanların bundan eziyyət çəkməsinə gotirib çıxaracaq.

İftardan şirniyyat məhsulları, xəmir xörekleri, yüksək kalorili qidalara oruc tutanlarda kilo artımına sebəb olur. Kilo artımından asılı olaraq qan tozyiqində artım ola bilər. Kolbasa, bastırma və benzer məhsullar, doymuş yağ terkibli yüksək olduğu üçün yeyilməsi riskli olan qida gruplarındandır. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı tərəfindən nəşr olunan son araşdırma-yə görə, işlenmiş otelərin xərçəng riskini artırduğu sübut edilib. ÜST tərəfindən nəşr olunan 27 maddəlik hesabatda işlenmiş otel 1-ci kateqoriya risk təsnifatına daxil edilib".

Vətən Müharibəsinə həsr olunmuş kitab nəşr olunub

Yazıcı Azad Qərədəlinin yeni kitabı nəşr olunub. Vətən Müharibəsi hekayələrindən ibarət olan "Sevgilim Vətən" adlı kitab "Mürçü" nəşriyyatının "Proza" seriyasından dərc olunub.

Kitab ikinci Qarabağ Müharibəsinin qəhrəmanlarına həsr olunub. Hekayələrin çoxu sənədlə olsa da, bu mətnlərdə haqqında bəhs olunan igidlər-səhidi də, qazisi də bir ananın övladı kimi idilər. Təsədüfi deyil ki, onlardan birinin adı elə Vətən idi. Kitabın redaktoru şair Emin Piri, naşiri isə Müşfiq Xandır.

Emin

Azərbaycanlı müğənnilərin Rusiyada qeyri-adi sərgüzəstləri

S o n
gülər Rusiyaya
köçərək orada yaşayan və Rusiyalı azərbaycanlıların dəvəti ilə onların toy, nişan, ad günü və digər məclislərində oxuyan azərbaycanlı sənətçilər haqqında son günler xoş olmayan açıqlamalar ard-arda gəlməkdədir.

Adalet.az xəbər verir ki, müğənni Rəqsanə İsmayılova İnstagramda canlı yayında deyib ki, Azərbaycan müğənnisi, müsiqicisi bu gün öz hörmətlərini qoruyub saxlaya bilmirlər, puldan ötrü elə yerdə çıxış edirlər ki... Özlərinə hörmət qoysunlar. Puldan ötrü hər yerdə oxumaq olmaz, ayıbdır: "Səhvəsiz insan yoxdur. 5-6 ildir ailə qurmuşam, ərim, uşağım var. Mənim də bəzi sohvlərim olub. Onları etdiyim üçün özümü bağışlamıram. Amma bura gelən bəzi müğənnilər, xahiş edirəm, toydan sonra gedin evinizdə yatın, başqa yerə getməyin. Allah size bir parça çörek verib. Əri, həyatında kimsə olan insan artıq hərəkət etməlidir. Edirsənə, o kişi nəyə lazımdır? Pula görə özünü hörmətdən salma-

yan. Ad almaq o demək deyil ki, sənəti var. İndi heç bir toydan qıtlıq çekmirəm. Gedib 50-60 min rubla konsert vermirəm. Konsert kafedə yox, sarayda olar. Burada konsert verən müğənnilərdən əvvəl o və eșitdiyim sözə görə bunları deyirəm. Əgər yenə eșitsem, həmin insanların adını açıqlayacam, deyəcəm, yiyələri golib onları buradan aparsın. Pulu sevməyin, hər zaman olacaq, ruzini Allah verəcək. Mən 10-15 il oxumasam, acı-

tekli mənə gəlib. Nə övladıma imkan vermişəm, nə də özüm etmişəm.

Bilirəm, bir ildən çoxdur toy, iş yoxdur. Bura pul qazanmağa gələrsiz. Ömrübu-

danəsi biri deyiləm. Bəlkə tək olsam golib kafedə oxuyardım, amma sizin oxuduğunuz kafeləre baxanda adam utanır.

İndi elə Xalq artistləri var ki, bir toy idarə edə bil-

yü pul qazanma nə a n müsiqici i puldan ötrü bir-birini qırır. Bəs, fəhlə nə etsin? B a k i d a toy üstündə bir-biri ilə dalasınlar, hamısın göti-

rib Rusiyaya

çıxarmışınız. Burada dava yox idi, indi Bakıda olanları burada yaşayırsınız. Pul üstündə bir-birilərini qırıllar. Bilirəm, hamızın övladı, ailəsi, krediti var. Amma gəlin qazanın, ağılla-

başa. Damağınızda siqaret, oturursuz kişilərin içində. Siqareti kişi çeker. Mən də musiqicilərlə çalışıram. Hamisini gəlib danışırlar. Yoldaşınıza kənardan kim-sə baxıb əla salmasın".

Daha sonar bu səpgidə ARB TV-nin "Bazar Düzü" verilişinin növbəti qonağı olan aparıcı Aynur Bağırova açıqlama v e r i b .

Məşhur
aparıcı da müğənni Rəqsanə kimi Rusiyada toyılarda baş verənlərən dənişib:

"16 ildir televiziya sahəsindəyəm. Moskvada bu ilər ərzində görmədiklərimi gördüm. Kaş, siz orada sənətçilərin pul üstündə etdiyi davaları görərdiniz. Burada çox hörmət və rəğbət bəslədiyim ifaçının "şabəş" a görə etdiklərini görəndən sonra dedim ki, ilahi, insan bu qədərmi ucuz olarmış?"

Qeyd edək ki, pandemiya ərəfəsində Əməkdar artist Mətanət İsgəndərli, müğənnilər Şəbnəm Tovuzlu, Zenfira İbrahimova, Fədai Laçın, Damla, Kərim Abbasov və başqaları Rusiyaya köçərək, orada işləməyə başlayıblar.

Çağla Şikelin uğursuz sevgiləri və uğursuz evliliyi: Xoşbəxtliyə tərəf atılan ilk addım

Sənətə gəldiyi ilk gənclik çağında şoumen Bəyazıt Öztürkün (Bəyaz) birləşdiliyini bütün Türkiyənin gözü qarşısında yaşayan və sevgisinin nigahla sonuclarınamasını, ayrılığı kameralar qarşısında ağlayaraq bildirən model-aparıcı Çağla Şikel haqqında maqazin xəbərləri hər zaman yenilənir, hər zaman gündəm olur. Deyilənə görə, Bəyazitdən əvvəl model xanım aktyor Bozok Gören, şarkıcı Gökhan Özen, Şenol İpek ile yaşadığı eşk ilə gündəmdə olub.

Amma Çağla yaşadığı o uğursuz sevgilərdən sonra yeni sevgilisini nigahmasına oturdu bildi. Yəni 2008-ci məşhur müğənni Emre Altığılı ailə həyatı qurdu. Cütlüyün bu evlilikdən Uzay və Kuzey adlı iki oğul övladı oldu. 2015-ci ildə cütlük bu evliliyə son

qoydu. Ərindən ayrılan Çağla Şikel eşq dedi-qoduları elə həmin ili başlandı.

model bir çox məşhur markaların sahibi olan Mehmet Ziyalanın oğlu Mahmutla sevgili oldu. İddialara görə, həmin illərdə Şikel və Ziyalan aralarında Hakan Akkaya, Bengü və Öykü Serterin də yer aldığı ortaş dostlar vətəsiylə tanış olub. Sevgililər otellərin birində baş tutan tödbirdə birləşdə olublar. Çağla podiuma çıxdığı tödbir bitdikdən sonra məkandan-Mahmutla birləşdə ayrılb.

Onlar gecəyə restoranda davam ediblər. Cütlüyün bir-birini qucaqlayaraq oturması diqqət çəkib.

Daha sonra onun "Kazinoocular Kralı" Fəxrəddin Aslanın oğlu Mehmet Aslanla görüşdüyü də məqazin aləmində bilməyən yoxdur. Cox keçmir cütlük ayrılır.

Mehmet Aslan Çağla Şikelən ayrılmışının qarşılığında babasının ona son model bir BMW allığı dedi-qodularını doğruladı. Ətən il isə manekenin adı yaraşlıq barən Aydin

Gürhan ilə hallandı və böyük səs-küye səbəb oldu.

Yeni xəbər var

Adı hər zaman gündəmde olan gözəl aparıcı haqqında yeni bir xəbəri diq-qatınızın qatdırırıq.

Beləki, ifaçının keçmiş həyat yoldaşı model Çağla Şikel və övladları ona ad günü sürprizi ediblər.

Adalet.az türk mətbuatına istinadən bildirir ki, Uzay və Kuzey atalarının xəbəri olmadan, anaları ilə birləşdətort gəti-rərək onu təbrik ediblər. Övladları ilə birləşdə Çağlanında gəlməsi Altuğ çox təəccübəndirib. Oğullarını öpərək təşəkkür edən müğənni həmin anları Instagram hesabında izləyiciləri ilə bölüşüb. Onun bu paylaşımımlarına minlərlə bəyəni və şərh galib.

Səhifəni hazırladı: Əntiqə Rəsəd

Təsisçi və baş məsləhətçi:
Aqil ABBAS

Baş redaktor:
İradə TUNCAY

Qəzet "Ədalət" qəzeti bilgisayar mərkəzində yüksələşənmiş və "Son dakika" MMC Nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir.

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

KAPITAL Bankın 1 sayılı Nəsimi rayon filialı.

kod: 200112 hñh

Müxbir hesab: 0137010001994

S.W.I.F.T. Bik: AIIBAZ 2xhesab N:

3807001941100451111 VOEN: 1300456161

İndeks: 0107 Qeydiyyat nömrəsi 100

**Məhkəməlik iddialar:
Aşpaz Nusrət Gökçə təzminatı
ödəyəcəkmi?**

Türkiyəli
aşpaz Nusrət
Gökçə hələ
2012-ci ildə
belə bir açıq-
lama vermişdi:
"10 il əvvəl
400 dollar ma-
aşla çalışan
bir insan idim.
Bu gün şirkət-
rimin marka dəyəri 1.5 milyard dollar olaraq hesablanır. 3
milyard dolları keçəcəyəm". O açıqlamasından sonra sözünü
tutan məşhur aşpaz Türkiyə sərhədlərindən kənardır da res-
toranlar şəbəkəsinə malik olan Nüsret bu sözlərdən sonra hə-
yatını qələmə alacaq yazar axtdarlığını və kitabı Amerikada
nəşr etdirmək istədiyini bildirmişdi.

Belə yüksəlişdən sonra Nüsretdən pul qazanmaqdə eşqinə düsənlər də ortaya çıxdı. Beləki, aşbaz Mayamidəki obyekti üçün etdirdiyi dizayna görə məhkəməlik olub. Məsələ necə baş verib. Adalet.az Türkiyə KİV-nə istinadən xəbər verir ki, "New York Post"da yayınlan məlumatlara əsasən, fenomen məkanın dizaynı üçün Ulyam Hicks və Cozeff Yurato adlı rəssamlarla razılışdır. O, divarda özünün məşhur duz səpdiyi səhnənin çəkilmesini isteyib. Daha sonra Nusrətin Doha, Dubay və Nyu-Yorkdakı məkanlarında da eyni dizaynlardan və fotodan istifadə edilib. Buna görə də hər iki rəssam onların işini icazəsiz yayıldığı üçün Nusrəti məhkəməyə verib. Onlar fenomendən 5 milyon dollar (8 milyon 500 min manat) təzminat tələb edirlər. Mətbuatın yazdığını görə "Duz təkmə" hərəkətilə qısa vaxt erzində internetdə fenomenə çevrilən türkiyəli iş adamı Nusrət Gökçə hətta Türkiyədə koronavirusla bağlı qəbul edilmiş karantin qaydalarını da pozub. Bu barədə "Ha-berGlobal" məlumat yayınlıdı. Gökçə əvvəlcə maskasız evdə çıxaraq, idmanla möşəqlər olub. Daha sonra isə sosial məsafə qaydاسına əməl etməyərək, yaxtasi ilə gəzintiyə çıxbı.

Gökçənin fotolarının çəkildiyini görən köməkçiləri jurnalistlərə əngəl olmağa çalışıb.

Fələstin əsilli amerikalı super model Bella Hadid "Fendi" brandının yeni kampaniyasının qəhrəmanı olub. Bununla bağlı fotolar super modelin "Instagram" hesabında paylaşıltı. 24 yaşı modelin markanın yeni kolleksiyasından nümayiş etdiyi paltarlar arasında dərin dekolte qara uzun geyimi pərvənəkarlarını xüsusiylə heyran etdi. Hadidin paylaşımı sosial şəbəkə istifadəçiləri tərəfindən 1,3 milyondan çox bəyənilib. Buna oxşar bir hadisə bu yaxın günlərdə el bəzədə baş verdi. Xalq artisti 50 yaşı Aygün Kazımova sosial mediada paylaşım etdi. Sənətçi "Instagram" hesabın-

Bella Hadidin, Aygün Kazımovanın, Ruslana Cavadovanın oxşar "Instagram" paylaşımı

da yeni fotolarını izləyiciləri ilə bəllişdə. Xalq artisti fotolarında dərin sinə dekoltesi ilə diqqət çəkdi. Onun paylaşımı izləyicilərin marağına səbəb olub. Dündür, Kazımovanı 1,3 milyon izləyici izləməyib, amma kifayət qədərən dekoltesinə qızılıklı baxan olub. ABŞ-da yaşayan, "Ruslana Gee" ləqəbi ilə tanınan azərbaycanlı model, "fashion" bloqer Ruslana Cavadova yeni fotolarını sosial şəbəkədə paylaşır.

Bəli ki, cazibədar model "Instagram" hesabında doğum günündə çəkilmiş görüntülərini yayımlayıb. O, izləyicilərinə xoş diləklərə görə təşəkkürünü bildirib.

AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutundan Qurban Mirzəzadə İnci Şirvanlıya atası AYB-nin üzvü Əzizxan Qobustanlının vəfatından kədərləndiyini bildirir, mərhumun ailəsinə, yaxınlarına, doğmalarına dərin hüznə başsağlığı verir.

Astara rayonu Maşxan kəndində yaşayan Teymurov Ədalət Əkrəm oğlunun öhdəliyində olan Astara Kərpic zavodu MMC-yə məxsus olan 3700489761 vən nömrəli müəssisənin möhürü itirdiyi üçün etibarsız sayılsın

Ünvan: Bakı AZ 1073, Mətbuat prospekti, 529-cu mahalla,
"AZƏRBAYCAN" neşriyyatı, 6-cı mərtəbə.

Telefon: 538-05-50, 538-51-31, 534-55-98 Faks: 539-80-26

adaletqezeti@rambler.ru

adaletqezeti@mail.ru, adaletqezeti@box.az

Tiraj: 2000

Sifariş: 85

Çapa imzalanmışdır:
16.04.2021